

2.

Stockholms kommunalstyrelse.

Stockholms kommunalstyrelse.

Ursprungligen utövades huvudstadens styrelse av konungens representant, fogden, i samverkan med rådet. Den egentliga självstyrelsen tilldelades emellertid efter hand rådet, från senare delen av 1600-talet benämnt magistraten. Såsom stadens och borgerskapets förmän förde överståthållaren alltifrån år 1634, då hans ämbete tillkom, ordet inom detta råd. Vid sidan av borgmästare och råd fortgick från äldre tider borgerskapets inflytande på stadens styrelse dels genom ärendens omedelbara handläggning, dels och huvudsakligen genom de under medeltiden tillkomna borgerskapets äldste, vilka till en början voro 24, från år 1492 48 och från år 1768 50 till antalet, därav benämningen borgerskapets femtio äldste. De äldste utsågos av rådet (magistraten), från 1500-talets slut inom ett av borgerskapet uppgjort förslag. De tillkommo endast såsom en rådgivande församling och innehade även denna ställning enligt 1672 års förordning angående Stockholms stads styrelse. Först år 1772 erhöles de under egna tvenne alternerande ordförande beslutanderätt jämte magistratens ledamöter. Det var dock endast vad man sedermera benämnt drätselärenden i inskränkt mening, som voro föremål för nu omförmälda självstyrelse, i vilken den år 1813 inrättade drätselkommissionen sedermera fick del.

En verksam del i styrelsen av åtskilliga huvudstadens angelägenheter såsom byggnadsväsendet, strandregleringar, allmänna säkerheten, torg-handeln, mångleriväsendet, religions-, sjuk- och fattigvård samt brandförsäkringsväsendet tog under 1700-talet den av k. m:t förordnade kungl. politie- och brandkommissionen. Denna från år 1724 under omkring 50 år fungerande myndighet, som i viss mån representerade en inskränkning i den kommunala självstyrelsen, bestod av tolv statsämbetsmän, därav tre riksråd, justitiekanslern, en generalmajor, ett kansliråd, en vicepresident, fyra kollegieråd, en assessor samt två rådmän.

Fördelningen på de skattskyldiga invånarna av de prestationer och avgifter, de hade att utgöra, gav från slutet av 1600-talet upphov till den ena kommunala institutionen efter den andra.

År 1688 tillkommo deputerade för inkvarteringsverket, sedermera benämnda inkvarteringskommissionen, ursprungligen bestående av magistratspersoner och borgare samt, sedan även andra husägare blivit skyldiga att deltaga i inkvarteringen, jämväl av representanter från dem. Denna myndighet hade att taxera, uppbära samt redogöra för en borgerskapet av k. m:t till lättnad i inkvarteringsbördan beviljad extra tilläggsavgift å tulluppbörden, den s. k. tillöknings- eller inkvarte-

ringstolagen, vilken med undantag för åren 1717—1719 utgick under hela tiden 1688—1857. Vid sidan av den allmänna inkvarteringskommissionen fanns en särskild dylik, som, ordnade tillfällig inkvartering in natura. År 1811 förenades de båda inkvarteringskommissionerna till en enda, vars verksamhet sedan fortsatte t. o. m. år 1868, då den borgerskapet och husägarna ävilande inkvarteringsbördan överflyttades till stadens invånare i allmänhet.

För taxering av den borgerliga inkvarteringsavgiften samt för handhavande av stadsvaktens och båtsmanskompaniets utrustning och underhåll inrättades år 1710 borgerskapets bemedlingskommission, bestående av tretton av borgerskapets äldste utsedda personer. År 1720 fick denna kommission befattning med taxering, uppbörd och förvaltning av även andra borgerliga utskylder. För uppbörden av borgerskapets uttaxerade medel antog bemedlingskommissionen egna uppbördskommissarier, vilka avlönades av sin uppbörd. På detta sätt tillskapades ett kommunalt uppbördsverk vid sidan av det sedan gammalt under magistraten sorterande, vilket senare härigenom förvandlades till ett kronouppbördsverk. Bemedlingskommissionen valdes av de femtio äldste och äger fortfarande bestånd för förvaltning av borgerskapets enskilda fonder (se sid. 634).

Brandvaktskasseadministrationen, sammansatt, under överståthållaren såsom ordförande, av två magistratspersoner och tio husägare, tillkom år 1788 samt hade att med användande av den av samtliga husägare uttaxerade brandvaktssavgiften bestrida och bekosta nattbevakningen. År 1850 övertogs detta bestyr av polisen. Därefter hade administrationen endast att uppbära och till överståthållarämbetet överlämna brandvaktssmedlen.

Under år 1767 synas børsbyggnadsdeputerade hava börjat sin verksamhet, som avsåg uppsikt över det då påbörjade uppförandet av børsbyggnaden, vilket byggnadsarbete finansierades genom en särskild avgift å in- och utskippade varor. I deras ställe trädde år 1781 kommitterade över børs- och brobyggnader, som förutom förvaltningen av børsbyggnaden och därför tillgängliga medel hade att förvalta och disponera en för Norrbrös färdigbyggande och andra allmänna byggnader avsedd fond, till vilken medel årligen avsattes av stadskassan. Dessa kommitterade fingo år 1815 området för sin verksamhet utvidgat och erhöles då benämningen kommitterade över børs-, bro- och hamnbyggnader. De bestodo av överståthållaren såsom ordförande, två av honom utsedda magistrats-

personer samt bemedlingskommissionens ledamöter. För kommitterades räkning uttaxerade bemedlingskommissionen en »bro- och hamnbyggnadsavgift å borgerlig rörelse». Kommitterades bestyr övertogs år 1846 av drätselkommissionen.

Det första egentliga steget till magistratens och borgerskapets äldstes befriande från bestyret med kommunens förvaltning togs år 1813, då den förut omnämnda drätselkommissionen inrättades. Såsom ordförande i detta nya verk insattes överståthållaren; bisittare blevo fyra magistratspersoner, utsedda av magistraten, och sex borgare av olika kategorier, valda av borgerskapets äldste. Drätselkommissionen övertog den kommunala medelsförvaltning, som handhåfts av magistratens handelskollegium, ävensom kollegiets främste tjänsteman, stadskamreraren, och hans kontor. Från byggnings- och ämbetskollegiet överflyttades till kommissionen byggningsbokhållaren (byggnadskontoret), varjämte de under nämnda kollegium sorterande stadsarkitekten och stadsingenjören skulle stå till kommissionens förfogande. Enligt sin instruktion hade drätselkommissionen i första hand att förvalta stadens fastigheter och övriga tillhörigheter samt omhändervä de inkomster, som voro enligt stat anslagna till utgifter för rådhusrätten, kronopubbordverket m. fl. administrativa eller kommunala inrättningar. Kommissionen var dock icke den högsta myndigheten, utan vissa ärenden skulle hänvisas till magistraten och de femtio äldste.

Stadens gamla skyldighet att uppställa och underhålla ett antal båtsmän avlöstes 1839 och 1842 av ett medgivande att i stället erlägga vakansavgift. Debitering, uppbörd och redovisning av denna avgift och förvaltningen av därmed sammanhängande ärenden uppdrogs åt båtsmanshållskommissionen, bestående av sju personer, valda av borgare och fastighetsägare såsom båtsmanshållsskyldiga.

Den centrala ledningen av fattigvårdsförvaltningen, liksom även av sjukvården, utövades av magistratens politiekollegium till åren 1751—1752, då församlingarnas anstalter för fattiga och sjuka befriades från kollegiets inseeende. Sedan saknades enhetlig styrelse på detta område till 1807, då en dylik inrättades i form av en av representanter för varjehanda stats- och kommunalinstitutioner sammansatt talrik direktion. Denna ordning blev emellertid ej länge bestående. Genom k. brev åren 1811, 1812 och 1813 ändrades organisationen ånyo. Ansvaret för fattigvården lades åter företrädesvis på församlingarna. Överståthållaren skulle dock utöva överinseeende över verksamheten med biträde av bl. a. dels en ny ämbetsman, generaldirektören över Stockholms stads fattigvård, dels av utav församlingarnas fattighusdirektioner utsedda kommitterade. Ytterligare ett centralt organ för fattigvården tillskapades vid samma tid, nämligen av församlingarna valda deputerade för allmänna fattigvårdsavgiftens ut-

görande. För vinnande av större enhetlighet inrättades i stället för oförmålda institutioner genom k. stadgan angående fattigvården i Stockholms stad den 1 april 1843 stadsnämnden såsom centralstyrelse för hälso- och fattigvårdsärenden. I denna var överståthållaren ordförande, pastor primarius, polismästaren och förste stadsläkaren ständiga ledamöter samt 21 valda ledamöter, som utsågos, en av och inom konsistorium, en av och inom magistraten, två från var och en av de åtta samtidigt inrättade församlingarnämnderna, en av allmänna barnhusets, en av Danviks hospitals och en av prins Carls inrättnings direktion. Under stadsnämnden som överstyrelse lydde, förvaltade av särskilda direktioner, vissa fattigvårds- och sjukvårdsanstalter.

Med hänsyn till kolerafarotens första uppträdande i Europa inrättades för denna del av hälsovården den allmänna sundhetskommittén, som verkade åren 1831—1840. Av enahanda anledning och för samma ändamål bildades år 1847 allmänna sundhetskommittén, som huvudsakligen nominellt kvarstod till tiden för stadsfullmäktiges tillkomst. Den bestod av ledamöter, utsedda vid sockenstämmorna. Ordet fördes av överståthållaren eller den han förordnade i sitt ställe.

Från att hava varit bestyr, utförda av hus- och tomtägarna, övergingo gatuläggningen och gatubelysningen, till en början var för sig, till att bli på sockenstämmogrund byggda, för hela staden gemensamma angelägenheter. År 1845 inrättades för gatuläggningen och år 1850 för gatubelysningen särskilda förvaltningar, vilka med år 1861 sammanslogos till gatuläggnings- och lyshållningsstyrelsen, bestående av nio ledamöter, av vilka en utsågs av överintendentsämbetet och de övriga av sockenstämmönämnden.

För den år 1855 av sockenstämmönämnden beslutade vattenledningen inrättades en överstyrelse med överståthållaren såsom ordförande och 24 av de territoriella församlingarna valda ledamöter. För vattenledningens anläggande och förvaltning tillsattes av överstyrelsen en särskild direktion.

Med år 1862 gjordes enligt k. resolutionen den 27 september 1861 huvudstadens folkskoleväsende till en stadens gemensamma angelägenhet, som, intill dess stadsfullmäktige övertogo detsamma, lydde under överstyrelsen för stadens folkskolor, sammansatt av en ordförande och elva ledamöter, valda, en av stadens konsistorium, en av fattigvårdsnämnden, en av varje församlings skolråd och en av överstyrelsen, företrädesvis bland huvudstadens läkare. Överstyrelsen valde själv sin ordförande. Om detta väl föll på någon förutvarande ledamot, utsågs annan i samma ordning, som denne förut blivit invald.

Såsom delvis framgår av ovanstående, kommo även stadens kyrkliga kommuner, församlingarna,

att efter hand utöva åtskillig verksamhet, som numera tillkommer den borgerliga kommunen. Genom k. förordning ang. sockenstämmor den 16 mars 1847 inrättades vid sidan av de olika församlingarnas sockenstämmor en av dessa utsedd, för hela staden gemensam sockenstämmonämnd, bestående av 60 deputerade, varav hälften fastighetsägare. Denna nämnd hade att besluta i sådana för hela staden gemensamma frågor, i vilka de olika sockenstämmorna fattat skiljaktiga beslut. Sockenstämmonämnden fick stor betydelse och kom i många och viktiga frågor att fylla en allmän kommunalrepresentations uppgifter. Förslaget till 1862 års k. förordning om kommunalstyrelse i stad var uppgjort att gälla även för huvudstaden. Detta förslag hänsköts till yttrande av överståthållarämbetet och från ämbetet till magistraten och borgerskapets äldste, som för frågans utredning tillsatte en kommitté. Såväl kommittén som överståthållarämbetet avstyrkte på det bestämdaste, att den allmänna stadsförfattningen skulle tillämpas på Stockholm, och påyrkade, att huvudstaden skulle få sin särskilda kommunalförordning, vartill och förslag uppgjordes. I huvudsaklig överensstämmelse med detta förslag utfärdades k. förordningen om kommunalstyrelse i Stockholm den 23 maj 1862.

Med upphävande av 1847 års sockenstämmoförordning och vad i andra författningar kunde finnas strida mot de nya bestämmelserna förklarades i 1862 års förordning om kommunalstyrelse i Stockholm staden med därunder lydande område utgöra för sig en särskild kommun, vars medlemmar ägde att själva efter de givna närmare bestämmelserna vårda sina gemensamma angelägenheter, såvitt icke enligt gällande författningar det tillkomme offentlig ämbetsmyndighet att handhåva dem. I avseende å behandling av kyrkliga angelägenheter samt ärenden rörande folkskolan hänvisades till vad särskilt fanns stadgat. Undantaget i avseende å kyrkliga angelägenheter blev, vad angår anordnandet av begravningsplatser, år 1886 modifierat i sammanhang med inrättandet av en kyrkogårdsnämnd för förvaltningen av stadens gemensamma begravningsplatser, vilken förvaltning sedermera år 1924 helt och hållet frigjordes från sambandet med den kyrkliga kommunen. Folkskoleväsendet blev med år 1904 genom lagen den 15 maj 1903 angående folkskoleväsendet i Stockholm en väsentligen under den borgerliga kommunen lagd, stadens gemensamma angelägenhet.

Efter den nya kommunalförordningens tillkomst var det endast en tidsfråga, när de börjor, som lagts på särskilda klasser av stadens invånare, och de motsvarande rättigheterna skulle upphöra och därmed även den splittring, som förorsakats genom de ovan omnämnda särskilda styrelserna och kommissionerna. I enlighet med principer, som angivits i ett k. cirkulär den

10 juli 1863, träffades mellan stadsfullmäktige och borgerskapets äldste en av k. m:t den 14 juli 1865 stadfäst överenskommelse angående likställighet i vissa kommunala rättigheter och skyldigheter mellan borgerskapet och idkare av borgerlig rörelse å ena sidan samt stadens övriga invånare å andra sidan.

1862 års förordning om kommunalstyrelse i Stockholm undergick därefter följande ändringar. K. kungörelsen den 9 november 1869 föreskrev nedsatt maximum av röstetalen vid stadsfullmäktigval. Genom k. kungörelsen den 22 juni 1883 överflyttades från kommunalförordningen till nämndernas instruktioner en del bestämmelser rörande dessa. Enligt k. förordningen den 8 mars 1889 var den medlem av kommunen, som därstädes ägde fast egendom i stället för som förut den, som var för fast egendom till allmän beviljning uppförd. Genom k. förordningen den 22 mars 1889 blev kvinna valbar till fattigvårdsnämnden. Lagen den 2 april 1898 gjorde villkoren för rösträtt och valbarhet till stadsfullmäktige i allo lika med motsvarande bestämmelser för de andra städerna och föreskrev förfarandet, då ordinarie val och fylnadsval till stadsfullmäktige skulle ske samtidigt. Lagen den 15 april 1904 lämnade föreskrifter om revisorsval. Lagen den 29 april 1904 tilldelade stadsfullmäktige rätt att årligen själva utse sin ordförande. Genom lagen den 7 juli 1905 blev kvinna valbar till styrelsen för arbetsförmedlingen. Lagen den 17 maj 1907 införde nya bestämmelser angående stadsfullmäktiges sammanträden. Genom lagen den 12 juli 1907 upphävdes § 47 och ändrades § 45, varigenom nya bestämmelser infördes rörande ersättning för utsökningskostnader. Lagen den 26 maj 1909 gjorde kvinna valbar till stadsfullmäktig, införde den proportionella valmetoden vid val av stadsfullmäktige, ändrade grunderna för röstvärdets beräkning, sänkte röstetalsmaximum från 100 till 40 röster, stadgade två tredjedels majoritet för en del beslut samt berättigade stadsfullmäktige att bestämma valkretsindelningen, som förut bestämts av magistraten. Lagen den 4 mars 1910 gjorde vissa förtydliganden i valbestämmelserna. Genom lagen den 10 juni 1910 meddelades ändrade bestämmelser ang. underställning av beslut om låns upptagande, innefattande en inskränkning av kommunens lånerätt. Denna bestämmelse trädde emellertid i kraft först fr. o. m. år 1913. Genom lagen den 9 juni 1911 utsträcktes perioden för stadsfullmäktigmandat från två till fyra år. Lagen den 13 juni 1913 stadgade vissa bestämmelser för valhemlighetens skyddande vid stadsfullmäktigval (valkuvert, valskärmar etc.), ändrade föreskrifter rörande valsedels röstvärde vid ny sammanräkning efter avgången fullmäktig samt föreskrift ang. proportionellt val i vissa fall till utskott eller kommitté. Lagen den 25 augusti 1914 meddelade vissa föreskrifter rörande röst rätt för arrendator av jordbruksfastighet i stad. Lagen den 29 juni 1917 ändrade föreskrifterna

om kungörande av tid för valförrättning för stadsfullmäktigval och om valbarhet till stadsfullmäktig. Lagen den 24 maj 1918 införde ändrade bestämmelser om viss ådömd straffpåföljd som hinder för rösträtt. Genom lagen den 20 juni 1918 fick överståthållarämbetet rätt att på framställning av drätselnämnden eller kameraren i uppboordsverket företaga vissa rättelser i debiteringen av stadsutskylder. Lagen den 23 december 1918 stadgade lika kommunal rösträtt för varje i kommunen mantalsskriven man eller kvinna, som fyllt 23 år och ej vore ommyndig eller i konkurstillstånd, ej vore av fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning, ej häftade för samtliga de tre senaste årens förfallna kommunalutskylder och ej uteslutits genom ådömd straffpåföljd; vidare gavs ändrade föreskrifter om röstlängdens upprättande och om sättet för stadsfullmäktigvalens anordnande samt vidgades bestämmelsen om $\frac{2}{3}$ majoritet för vissa beslut av ekonomisk innebörd. Lagen den 14 februari 1920 förlade ledningen av stadens kommunala förvaltning hos det i beredningsutskottets ställe inrättade stadskollegiet, bland vars medlemmar de särskilt valda, avlönade borgarråden fingo föredragningskyldighet för de på dem fördelade olika förvaltningsområdena (se vidare nedan under stadskollegiet); i sammanhang därmed stadgades, att två vice ordförande skulle utses av stadsfullmäktige, varjämte en del av omorganisationen påkallade smärre ändringar i vissa paragrafer vidtogos. Genom tvenne lagar den 30 juni 1920 gjordes några smärre ändringar i föreskrifterna om valsedlarnas beskaffenhet och röstlängdens upprättande samt upphävdes rätten till röstning genom fullmakt och infogades i stället föreskrifter rörande den genom särskild lag s. d. medgivna rätten för vissa väljare att använda valsedelsförsändelse. Genom k. förordning den 19 november 1920, 10 oktober 1924, 14 maj 1926 och 27 juni 1927 stadgades vissa ändrade grunder för den kommunala beskattningen under åren 1921—1928. Lagen den 10 mars 1922 bestämde som villkor för stadsfullmäktiges beslutförhet närvaro av »flera än hälften» i stället för »minst hälften» av samtliga fullmäktige. Genom lagen den 9 juni 1922 upphävdes den successiva förnyelsen av stadsfullmäktige med val av halva antalet vart annat år; samtidigt infördes vissa modifikationer i den proportionella valmetoden. Lagen den 15 juni 1923 medgav stadsutskylders inleverering till stadens kassa jämväl genom insättning i annan bank än riksbanken. Genom lagen den 20 juni 1924 begränsades mandattiden för stadskollegiets särskilt valda ledamöter till ett år, varjämte stadsfullmäktige medgavs rätt att till innehavare av kommunala förtroendeuppdrag utgiva ersättning dels i form av dagtraktamente och reseersättning, dels, i vissa fall, i form av särskilt arvode. Genom lagen den 29 maj 1925 upphörde stadskollegiets åliggande att utse vice ordförande i vissa av stadens nämnder. Lagen den 21 maj 1926 införde dels föreskrift om att stadsfullmäktig- och

elektorsval skulle förrättas samtidigt, dels medgivande att å valsedel utsätta även kartell- och fraktionsbeteckningar ävensom valbeteckning, dels vissa ändrade bestämmelser om valsedlars kasserings och sammanräkning. Genom lagen den 28 september 1928 infördes vissa av den samma år beslutade nya kommunalskattelagstiftningen påkallade ändringar i avseende å grunderna för täckande av kommunens skattebehov m. m. Slutligen överflyttades genom lag den 6 juni 1930 vissa bestämmelser om röstlängd för stadsfullmäktigval samt om dylika vals förrättande och avslutande m. m. från kommunalförordningen till den samma dag utfärdade kommunala vallagen.

Sedan f. d. landshövdingen K. Hj. L. Hammar-skjöld på k. m:ts uppdrag verkställt utredning angående revision av 1862 års förordning om kommunalstyrelse i Stockholm och stadsfullmäktige yttrat sig däröver (jfr Bih. 1931: nr 49, 1933: nr 52 och Utl. 1934: nr 1) utfärdades den 15 juni 1935 gällande lag om kommunalstyrelse i Stockholm. Rörande därefter skedda ändringar i denna lag, se under *Författningar*, sid. 106.

*Kommunalstyrelsen*¹⁾ är en sammanfattande benämning, som betecknar stadsfullmäktige och nämnder samt den verksamhet, som dessa stadens organ utöva. Stadsfullmäktige är kommunens beslutande (representativa) organ och nämnderna kommunens verkställande eller förvaltande (administrativa) organ. Enligt 7 § lagen den 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm (i den efterföljande texten kallas ifrågasvarande lag jämväl kommunallagen) skall nämligen »kommunens beslutanderätt utövas av stadsfullmäktige», under det att »förvaltning och verkställighet tillkomma, under överinseende av överståthållarämbetet och ledning av stadskollegiet, stadens nämnder (styrelser, direktorier, utskott) eller för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr utsedda personer».

Den verksamhet, som handhaves av stadsfullmäktige, d. v. s. den kommunala självstyrelsen i egentlig mening, kan anses omfatta utövat av kommunens makt, dels att själv i vissa hänseenden bestämma om den rättsliga regleringen inom sitt område, eller *den kommunala självbestämningssmaktan*, dels och att för de gemensamma ändamålen beskatta sina medlemmar, eller *den kommunala självbeskattningssmaktan*.

Självbestämningssmaktan innefattar stadsfullmäktiges befogenhet att, eventuellt under medverkan av statlig myndighet, antaga stadgar och andra normer såsom ordningsföreskrifter, hälsovårdsföreskrifter, byggnadsordning m. m. Till självbestämningssmaktan hör vidare stadsfullmäktiges befogenhet att genom nämnder, styrelser o. d.

¹⁾ Den i följande framställning använda terminologien ansluter sig till ett av professor Halvar G. F. Sundberg utgivet arbete om kommunalrätt.

organisera kommunalförvaltningen samt att utse kommunala förtroendemän, åt vilka förvaltningsuppgiften anförts. Vidare kunna stadsfullmäktige i vissa fall ingripa reglerande med avseende å handel och näringar inom kommunen, exempelvis i fråga om rätt till försäljning av rusdrycker och i fråga om försäljning och utskänkning av pilsnerdricka samt handel med begagnat gods. Stadsfullmäktige äro skyldiga att avgiva förslag eller yttranden i frågor, vilka blifvit av högre myndighet eller magistraten hänskjutna till dem. Slutligen utse stadsfullmäktige ledamöter eller andra funktionärer i vissa statliga organ, exempelvis taxeringsnämnder, liksom även i flera enskilda institutioner.

Den kommunala självbeskattningsmakten omfattar beslut dels om fastställande av kommunmedlemmarnas bidragsplikt (skattebeslut), dels om de kommunala medlens användande (anslagsbeslut). I självbeskattningsmakten ingår rätten att förfoga över den kommunala förmögenheten, att upptaga lån samt att kontrollera de administrativa organens ekonomiska förvaltning. I nära samband med självbeskattningsmakten står kommunens makt att bestämma avgifter för begagnande av stadens allmänna anordningar och inrättningar.

Angående stadsfullmäktiges verksamhet, se vidare sid. 108.

Med hänsyn till att kommunerna äro att anse dels som privaträttsliga sammanslutningar för samverkan mellan kommunmedlemmarna, dels som offentligrättsliga organ, har man att betrakta kommunalförvaltningen (nämndernas och styrelsernas verksamhet) dels som *egenförvaltning*, eller handhavandet av kommunens egna ekonomiska angelägenheter, dels som *självförvaltning*, eller fullgörandet av offentliga uppgifter, som staten ålagt kommunerna (obligatoriska uppgifter) eller bemyndigat dem (fakultativa uppgifter) att själva handhava.

Till egenförvaltningen höra exempelvis de uppgifter av finansiell, teknisk eller liknande karaktär, som tillhöra drätselnämndens verksamhet samt fastighets-, gatu-, industriverks och hamnförvaltningen.

De obligatoriska självförvaltningsuppgifterna i Stockholm omfatta framförallt folkundervisning, hälso- och sjukvård, fattigvård, barnavård samt nykterhetsvård. Vidare är att nämna polisväsen, byggnadskontroll och brandväsen. Till de fakultativa uppgifterna hör exempelvis den kommunala yrkesundervisningen. Ett visst mått av egenförvaltning är emellertid även ansluten till varje självförvaltningsuppgift, beroende på att kommunen till väsentlig del bestrider kostnaderna för verksamheten och ofta med densamma direkt förknippat viss verksamhet av egenförvaltningsnatur, exempelvis fastighetsförvaltning.

Angående kommunalförvaltningen, se vidare under respektive nämnder och styrelser.

Kommunalstyrelsens omfattning är icke närmare angiven i författningarna. I kommunal-

lagen stadgas endast, att staden (kommunen) äger att själv »värda sina angelägenheter, såvitt icke handhavandet därav enligt gällande författningar tillkommer annan». Stadsgårdens innebörd torde kunna sammanfattas så, att kommunalstyrelsen äger rätt att vidtaga alla de åtgärder, som avse att tillgodose ett allmänt, till kommunen knutet intresse. Kommunens styrelse har sålunda icke rätt att, med bortseende från det allmännas gagn, tillgodose allenast kommunmedlemmars enskilda intressen. Därjämte är verksamheten begränsad såtillvida, att den icke får omfatta uppgifter, vilka författningen enligt skola handhavas av andra kommuner och menigheter eller av staten.

Kommunen äger vidare befogenhet att driva eller understödja verksamhet, vilken kan anses på ett naturligt sätt ersätta eller fullständiga kommunens självförvaltning (den är sålunda exempelvis berättigad att understödja vissa utomstående institutioner med sådan verksamhet, jfr sid. 569).

*Författningar.*¹⁾ Lag 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm. I denna lag hava sedermera skett följande ändringar: 3 april 1936 rör. valperiod för stadsfullmäktige (tjänstgöringsåret ändrat från 1 april till 1 oktober, det är valet skedd), valkretsindelning, tider för ordinarie sammanträden; 12 juni 1936 rör. kommunal fondbildning m. m.; 13 maj 1937 upphävande av verkan av ädömd straffaföljd samt ovärdighetsförklaring att inför rätta föra andras talan m. m.; 28 maj 1937 rör. offentlighet av SF:s protokoll; 18 juni 1937 rör. upptagande av lån; 17 juni 1938 ang. upphörande av kommunal progressivskatt och skogsaccis för täckande av stadens medelsbehov; 24 mars 1939 ang. rätt för staden att utan underställning åtaga sig ansvarighet för vissa av statsmedel beviljade lån; 21 mars 1940 ang. omorganisation av den centrala stadsförvaltningen (se under stadskollegiet sid. 117); 13 juni 1941 ang. ändrad rösträttsålder (rösträttsåldern ändrad från 23 till 21 år); 17 april 1942 ang. ändrad valperiod för stadsfullmäktige (tjänstgöringsåret ändrat från 1 oktober till 15 oktober, det är valet skedd), m. m.; 30 april 1943 ang. höjning av indrivningsprocenten för kommunalutskylder; 17 dec. 1943 ang. stadens medelsbehov; 1 juni 1945 ang. ändrade rösträttsbestämmelser (rösträttshindren konkurstillstånd, varaktig försörjning genom allmänna fattigvården

¹⁾ Jämlikt bemyndigande av k. m:t har statsrådet och chefen för inrikesdepartementet den 10 april 1953 tillkallat särskilda sakkunniga för utredning rörande revision av den för Stockholm gällande kommunallagstiftningen. Nämnda sakkunniga utgöras av universitetskansler A. N. Thomson, ordförande, stadsfullm:s ordf., direktör Carl Albert Anderson, stadskoll:s ordf. fl. d:r Y. Larsson och vice ordf., redaktör A. Grandien, borgarråden J. Bergvall, H. Berglund och H. Mehr.

och bristande utskyldsbetalning under de tre sistförflutna kalenderåren borttagna); 22 juni 1945 ang. valbarhet till stadsfullmäktigt m. m. (valbarhetsåldern sänkt från 25 till 23 år, varjämte obehörigheten på grund av bristande utskyldsbetalning under de tre sistförflutna kalenderåren borttagen); 29 juni 1946 ang. ändrade bestämmelser om allmän kommunalskatt m. m.; 6 dec. 1946 ang. ändrade bestämmelser om särskilda anslag m. m.; 13 juni 1947 ang. fastställelse av beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter m. m.; 10 juli 1947 ang. underrättelse till den lokala skattemyndigheten om nästkommande års utdebitering av kommunalskatt m. m.; 11 juni 1948 ang. ändring i bestämmelser om borgenlig primärkommuns kompetens samt borttagande av kravet på kvalificerad majoritet för beslut i vissa ärenden; 8 april 1949 ang. stadens rätt att, utan att fastställelsebeslut föreligger, åta sig ansvarighet gentemot staten för vissa lån enligt gällande bestämmelser om egnahems-lån m. m.; 21 april 1950 ang. fastställelse av beslut om hamnavgifter eller grundpenningar eller sluss-, kanal- eller andra farledsavgifter; 9 juni 1950 ang. nya och ändrade bestämmelser om arvode, dagtraktamente, reseersättning och pension vid kommunala uppdrag; 9 mars 1951 ang. tid för avgivande av berättelse rörande revision; 1 juni 1951 ang. ändrad ordning för budgetbehandlingen m. m.; 22 maj 1953 ang. ändringar i fråga om antal stadsfullmäktige i varje valkrets, om indelning i valkretsar för val av stadsfullmäktige samt om kungörelse rörande stadsfullmäktigvals förrättande och avslutande; 5 juni 1953 ang. ändringar i fråga om täckande av stadens medelsbehov, utdebitering av allmän kommunalskatt, utgörandet av sådan skatt, stadens rätt att av statsverket uppbära allmän kommunalskatt samt om stadens befogenhet att i vissa fall utan konungens fastställelse upptaga lån och ingå borgensansvar.

Tryckfrihetsförordningen, 2 kap. (Svf 1953: nr 654). Lag 26 maj 1937 om inskränkningar i rätten att utbekomma allmänna handlingar, med ändr. (Kfh 1946: sid. 196, Kf 1947: nr 172, 211, 229, 1951: nr 166).

De kommunala valen i Stockholm regleras av följande författningar. Kommunal vallag 6 juni 1930, med ändr. 17 juni 1932, 3 april 1936, 13 juni 1941, 17 april 1942, 1 juni 1945, 17 maj, 29 juni 1946, 23 april 1948, 28 april 1950, 26 okt. 1951 och 22 maj 1953 (Kfh 1946: sid. 154, Kf 1946: nr 47, 118, 1948: nr 68, 1950: nr 100, 1951: nr 231, SvF 1952: nr 265 och Kf 1953: nr 40). Lag 22 maj 1953 om ändr. i lagen om val till riks-lagen (Kf 1953: nr 39). K. kung. 18 april 1947 om upprättande av röstlängd för val till riksdagens andra kammare samt av

kommunal röstlängd, med ändr. K. kung. 17 april 1942 om formulär till valkuvert m. m. för kommunalval (Svf 1942: nr 181). K. kung. 17 april 1942 om formulär till protokoll vid stadsfullmäktigval m. m. (Svf 1942: nr 184).

För den kommunala beskattningen gälla f. n. följande huvudsakliga stadganden. Kommunal-skatte lag 28 sept. 1928, med ändr. 6 juni 1930, 22 juni och 30 aug. 1932, 14 och 26 juni 1933, 15 juni 1934, 18 och 30 juni 1937, 17 juni 1938, 15 mars och 18 okt. 1940, 29 maj 1942, 12 febr., 28 maj och 17 dec. 1943, 28 sept. 1944, 15 juni, 14 och 31 dec. 1945, 1 mars, 5 april, 7 och 29 juni samt 23 nov. 1946, 30 juni och 26 juli 1947, 13 febr., 19 mars, 30 april och 11 juni 1948, 20 maj 1949, 31 mars, 12 och 26 maj, 2 juni och 17 nov. 1950, 1 och 22 juni (Svf 1951: nr 324, 325, 328, 436, 438, 509), 26 okt., 30 nov. och 7 dec. 1951, 6 juni 1952 (Svf 1952: nr 377, 381, 405), 27 mars och 5 juni 1953 (Svf 1953: nr 274, 399, 400, 404, 405, 407) (se L). K. förordn. 28 sept. 1928 om ändrade grunder för utgörande av vissa utlagor.

För den kommunala ekonomiska förvaltningen gäller dessutom lag 6 dec. 1946 om kommunal fondbildning (Kf 1946: nr 76), med ändr. 21 april 1950, 30 maj 1952 och 5 juni 1953 (Kf 1950: nr 23, 1952: nr 34, 1953: nr 31), lag 12 juni 1936 ang. användning i vissa fall av kommun eller annan samfällighet tillhörig egendom (jfr utl. 1954: nr 2) samt lag 30 maj 1952 om skyldighet för kommun att avsätta medel till skatte-regleringsfond åren 1953 och 1954 (Kf 1952: nr 39). K. mts kung. 5 juni 1953 med vissa best. ang. kommuns upptagande av lån (Kf 1953: nr 42).

Den för år 1954 fastställda huvudstaten upptager dels å driftbudgeten för särskilda utgiftsanslag 709,350,183 kr. (därav räntor och lånekostnader 61,647,292 kr.), dels å kapitalbudgeten 261,480,821 kr. (därav amorteringar 89,520,021 kr.). Mot dessa utgifter svara inkomster dels å driftbudgeten: räntor m. m. 69,733,545 kr., inkomstgivande rättigheter 7,363,766 kr., i anspråk tagna pensionsavgifter 55,017,944 kr., dels å kapitalbudgeten: kapitalavbetalningar å utlämnade lån 12,298,276 kr., i anspråk tagna avskrivningsmedel 66,772,447 kr. samt från driftbudgeten 14,531,998 kr. Kapitalbudgeten balanseras genom låne- och fondmedel till ett belopp av 167,878,100 kr., driftbudgeten genom behållning å 7,673,612 kr. och genom särskilda och allmänna skatter till det ytterligare erforderliga beloppet 569,561,316 kr., varav 564,071,316 kr. genom kommunalskatt. Utdebiteringsgrunden för den allmänna kommunalskatt, som ingår i preliminär skatt för inkomst under år 1954, har fastställts till 10,10 kr. per skattekrona (Statutl. 1953).

Stockholms stadsfullmäktige

och i samband därmed stående institutioner.

Stadsfullmäktige.

Stadshuset, 1 tr. (postadress: postfack, Stockholm 1); t. 54 05 00 (växel). Ingång för åhörare: från gården, portiken i syd-östra hörnet, 4 tr.

Sessionstider: ett ordinarie sammanträde, vanligen tredje måndagen, i varje månad (utom juli och aug.), f. ö. när omständigheterna påfordra ¹⁾.

Kommunens beslutanderätt utövas genom 100 för fyra år (tjänstgöringsår) valda stadsfullmäktige. Överståthållarämbetet bestämmer efter förslag av stadsfullmäktige indelningen i valkretsar jämte antalet fullmäktige för varje valkrets. Enligt överståthållarämbetets förordnande den 31 oktober 1949 är staden fr. o. m. den 1 januari 1950 indelad i sex valkretsar, omfattande: *första valkretsen* Storkyrkoförsamlingen, Katarina, Sofia, Maria Magdalena och Högalids församlingar, *andra valkretsen* Kungsholms, St Görans, Gustav Vasa och Matteus församlingar, *tredje valkretsen* Klara, Jakobs, Adolf Fredriks, Johannes, Engelbrekts, Hedvig Eleonora och Oscars församlingar, *fjärde valkretsen* Enskede församling samt av Brännkyrka församling stadsdelen Årsta öster om stambanan, *femte valkretsen* Brännkyrka församling med undantag av stadsdelen Årsta öster om stambanan samt *sjätte valkretsen* Bromma och Spånga församlingar. Av valkretsarna skola enligt överståthållarämbetets beslut den 29 april 1950 den första välja 20, den andra 20, den tredje 19, den fjärde 14, den femte 13 och den sjätte 14 stadsfullmäktige. (Sedan de faktiska folkmängdssiffrorna vid årsskiftet 1953/1954 blivit kända, kommer frågan om revision av denna mandatfördelning att upptagas till prövning.)

¹⁾ Stadsfullmäktiges ordinarie sammanträden under arbetsåret 1953/1954 hava, utöver sammanträdet den 15 okt. 1953, utsatts till den 16 nov. och 7 dec. 1953 samt 25 jan., 15 febr., 15 mars, 12 april, 17 maj, 21 juni och 20 sept. 1954.

Vid valen tillämpas proportionell valmetod. Röstlängd för valet upprättas av mantalsverket. Valet företages inför av valnämnden (se sid. 129) utsedda deputerade.

Enligt numera gällande bestämmelser skall val av stadsfullmäktige, för en tid av fyra år, räknade fr. o. m. den 15 oktober valåret, förättas tredje söndagen i september månad.

Röst rätt vid val av stadsfullmäktige tillkommer envar i staden mantalsskriven man eller kvinna, som är svensk undersåte och senast under nästföregående kalenderår uppnått 21 års ålder samt ej är omyndig.

Beträffande valbarhet gäller, att stadsfullmäktige skola väljas bland de röstberättigade, som äro boende inom staden och uppnått 23 års ålder. Stadsfullmäktig kan ej den vara, som: a) är omyndig; b) är i konkursstillstånd; c) är av allmänna fattigvården omhändertagen för varaktig försörjning. Följande personer må icke vara stadsfullmäktige: överståthållaren, underståthållaren och polismästaren, annan ämbetsman, tjänsteman eller betjänt vid överståthållarämbetet, stadsfogde och hans biträden samt allmän åklagare i staden, ej heller tjänsteman eller betjänt, som är anställd vid stadens drätsel eller annat dess förvaltande verk och är för sin befattning redovisningsskyldig. Ej må annan avsäga sig uppdrag att vara stadsfullmäktig än: a) ämbets- eller tjänsteman, som av sin befattning är hindrad att fullgöra uppdraget; b) den som uppnått sextio års ålder; c) den som eljest uppgiver hinder, vilket godkännes av flertalet bland övriga fullmäktige; eller d) vid valet den som de fyra senaste tjänstgöringsåren, det år då valet sker inberäknat, tjänstgjort såsom stadsfullmäktig.

Stadsfullmäktiges tjänstgöringsår räknas fr. o. m. den 15 oktober t. o. m. den 14 oktober påföljande år.

Vid första sammanträdet för tjänstgöringsåret utse stadsfullmäktige bland sig en ordförande samt en förste och en andre vice ordförande, stadsfullmäktiges presidium. Å presidiet ankommer bl. a. att upprätta föredragningslistor till stadsfullmäktiges sammanträden samt att

handlägga vissa representationsärenden och frågor rörande utdelning av S:t Eriksmedaljen (jfr sid. 660).

Stadsfullmäktige skola årligen vid ordinarie sammanträde i oktober månad utse sekreterare.

»Stadsfullmäktiges förhandlingar skola vara offentliga; dock må fullmäktige för visst ärende besluta, att överläggningen skall hållas inom stängda dörrar» (se 35 § kommunallagen). »Stadsfullmäktige må ej företaga ärende eller besluta däri, såvida icke flera än hälften av dem äro tillstädes» (se 19 § kommunallagen).

»Stadsfullmäktige äro skyldiga att, efter sakens beskaffenhet, antingen meddela yttrande eller fatta beslut över alla de frågor, vilka blivut av högre myndighet hänskjutna till dem. Det tillkommer ock stadsfullmäktige att meddela beslut i ärenden, som av stadens nämnder blivut på grund av deras uppdrag underställda fullmäktiges prövning, ävensom i fråga, som väckts genom motion av borgarråd eller fullmäktig.» (Se 21 § kommunallagen.) Rörande bestämmelser om slutbehandling av motioner, se Kf 1952: nr 14.

Vill stadsfullmäktig till borgarråd framställa spörsmål (interpellation) i ärende, som tillhör stadsfullmäktiges handläggning, skall detsamma, skriftligen avvattat, ingivas till stadskansliet minst fem dagar före det sammanträde, vid vilket spörsmålet är avsett att framställas. På fullmäktige ankommer att utan föregående överläggning besluta, huruvida spörsmålet må framställas eller icke. Lämnas sådant medgivande, skall spörsmålet överlämnas till vederbörande borgarråd och av denne så snart ske kan besvaras. (Se arbetsordningen för stadsfullmäktige § 9.)

För att vinna bindande kraft skola stadsfullmäktiges beslut underställas k. m:ts prövning och fastställelse, då de angå: a) arhändande eller pantförskrivning av sådan staden tillhörig fastighet, som för något dess gemensamma nytta avseende ändamål tillfallit staden genom gåva eller testamente, eller som till bestridande av något bland stadens allmänna behov blivut bestämd, ävensom överenskomst, som medför ändring i någon stadens rättighet till sådan fastighet; b) upptagande av lån eller ingående av borgen, med vissa i kommunallagen närmare angivna undantag; c) nya eller förhöjda avgifter å den allmänna rörelsen för begagnande av de platser, som anvisats åt detsamma, eller de inrättningar, som äro gjorda till dess betjänande. Fastställelse av beslut om nya eller förhöjda hamnavgifter eller grundpenningar eller sluss-, kanal- eller andra farledsavgifter må dock meddelas av myndighet som konungen därtill förordnar (kommerskollegium). Konungen må jämväl föreskriva att i rörelse, för vilken avgifter som nu sags blivut fastställda, avgifterna samt övriga intäkter må användas allenast för rörelsens direkta behov, där ej myndighet som konungen därtill förordnar medger att medlen användas för annat ändamål; d) åtgärder med vissa fonder enligt lagen om kommu-

nal fondbildning. Härjämte skola reglemente för stadens kassa- och räkningsväsen, närmare bestämmelser om revisionen (revisionsstadga) samt instruktioner för vissa enligt specialförfattningar upprättade nämnder (självförvaltningsnämnder) fastställas av k. m:ts. Dessutom skola vissa stadsfullmäktigebeslut i enlighet med specialförfattningar underställas k. m:ts. Beslut, som skall underställas k. m:ts prövning, skall insändas till överståthållarämbetet, som har att överlämna handlingarna, jämte eget yttrande, till k. m:ts.

Överståthållarämbetets stadfästelse erfordras för att giva gällande kraft åt beslut, vilka: a) avse pension åt ledamot av stadskollegiet eller annan kommunal nämnd eller beredning än borgarrådsberedningen; b) avse utgifter, som erfordra utdebitering under längre tid än fem år; c) avse skattedifferentiering; d) avse fondmedels anbringande i visst fall (se 64 § kommunallagen) eller e) avse instruktioner för stadens nämnder med vissa undantag (se 44 § kommunallagen). Dessutom skola vissa beslut enligt specialförfattningar underställas överståthållarämbetet. Väger överståthållarämbetet sökt fastställelse, skall skäl därtill uppvisas, och äga stadsfullmäktige i sådant fall att avgöra, huruvida frågan skall underställas k. m:ts prövning.

För vissa stadsfullmäktigebeslut erfordrades tidigare två tredjedelar av de i omröstningen deltagandes röster. Genom lag den 11 juni 1948, som trädde i kraft den 1 juli 1948, hava emellertid dessa bestämmelser upphävt och numera äga stadsfullmäktige avgöra alla ärenden med enkel majoritet. För bifall till yrkande om ärendes bordläggning erfordras dock endast att en tredjedel av de närvarande därom förena sig (se 24 § kommunallagen).

Stadsfullmäktige må icke samfällt och omedelbart befatta sig med verkställighetsåtgärder av något slag eller med förvaltning av penningar eller andra tillgångar för kommunens räkning. Förvaltning och verkställighet tillkomma, under överinseende av överståthållarämbetet och ledning av stadskollegiet, stadens nämnder (styrelser, direktorier, utskott) eller för särskilda förvaltnings- eller verkställighetsbestyr utsedda personer (se 7 § kommunallagen). Stadskollegiet utser bland borgarråden ordförande i flertalet av dessa nämnder. Nämndernas övriga ledamöter samt suppleanter välja stadsfullmäktige bland sig eller stadens andra till fullmäktige valbara invånare för en tid av i regel två år. I några nämnder utses därjämte vissa ledamöter av andra myndigheter.

Enligt stadsfullmäktiges beslut den 4 december 1950 utgår till ledamöter av stadens nämnder, styrelser, kommittéer och delegationer ävensom till av stadsfullmäktige utsedda ledamöter av pensionsnämnder, lokala taxeringsnämnder och fastighetstaxeringsnämnder för allmän fastighetstaxering samt revisorer ersättning i form av dagtraktamente med 10 kr. för sammanträdesdag. Enligt beslut av stadsfullmäktige den 20 april

SF

1953 erhålla ledamöterna i vissa nämnder och delegationer (se Utl. 1953: nr 98) dagtraktamente med högre belopp, eller 20 kr. per sammanträdesdag. Av stadsfullmäktige utsedda ledamöter av särskilda taxeringsnämnder och av taxeringsnämnder för särskild fastighetstaxering äga enligt av fullmäktige den 4 december 1950 resp. den 17 september 1951 fattade beslut rätt att uppbära traktamente för sammanträdes- eller förrättningsdag med 15 kr. per dag. Till ordförändarna i vissa stadens nämnder och delegationer utgå vidare enligt stadsfullmäktiges beslut den 20 april 1953 särskilda årsarvoden.

Förberedandet m. m. av frågor hos stadsfullmäktige samt övervakandet av beslutens verkställighet åligger stadskollegiet, som ock i övrigt har att å stadsfullmäktiges vägnar leda förvaltningen av stadens angelägenheter.

Angående borgarrådsberedningen, se sid. 119.

Över stadsfullmäktiges beslut kunna besvär anföras hos överståthållarämbetet senast inom 14 dagar efter den dag, då stadsfullmäktiges protokoll offentligen uppläst (se 66 § kommunallagen). Besvär kunna dock i regel ej anföras över beslut, som ej innebära ett slutligt avgörande utan endast innefatta yttrande eller framställning till statlig myndighet. Ej heller kan klagan föras över stadsfullmäktiges beslut i stadsplanefrågor. Den slutliga beslutanderätten i dylika frågor tillkommer överståthållarämbetet eller k. m.t.

Besvär över stadskollegiets eller stadens nämnders beslut kunna, därest icke särskilda föreskrifter härom förefinnas i specialförfattningar, anföras hos överståthållarämbetet inom 14 dagar efter det klaganden erhöi del av beslutet. I överståthållarämbetets utslag kan ändring sökas hos k. m. i inrikesdepartementet inom 30 dagar efter utslaget meddelande.

Senaste val av stadsfullmäktige (för tiden ¹⁵/10 1950—¹⁴/10 1954) ägde rum den 17 september 1950. Vid valet avgavs för hela staden sammanlagt 431,491 giltiga röster (motsvarande 81,4 % röstande av samtliga röstberättigade. De godkända valsedlarna och de tilldelade stadsfullmäktigplatserna fördelade sig (för alla valkretsar tillsammans) på de viktigare förekommande väljarebeteckningarna sålunda: kartellbeteckningen »Fram till val» 212,989 röster (52 platser), därav partibeteckningen »Högern» 70,951 röster (17 platser) och partibeteckningen »Folkpartiet» 142,038 röster (35 platser); partibeteckningen »Arbetarepartiet-Socialdemokraterna» 183,262 röster (43 platser); väljarebeteckningen »Arbetarepartiet. Kommunister» 32,540 röster (5 platser). Närmare uppgifter om valet finnas intagna i statistisk månadsskrift för Stockholms stad 1950: nr 9.

Författningar m. m. Lag 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm, med ändr. (Kf 1950: nr 61, 1951: nr 8 och 48, 1953: nr 37). Arbetsordning för Stockholms stadsfullmäktige, antagen av SF 2 dec. 1935, med ändr. 15 okt. 1947 och 30 juni 1950 (Kf 1950: nr 61, sid. 33). Före-

skrifter rörande behandling av motioner, antagna av SF 19 april 1943 och 21 april 1952 (Kf 1943: nr 18 och 1952: nr 14). Instruktion för stadskollegiet i Stockholm, fastställd av k. m.t. 21 mars 1940 (Kf 1940: nr 10). Instruktion för borgarrådsberedningen i Stockholm, fastställd av k. m.t. 21 mars 1940, med ändr. (Kf 1940: nr 11 och 1948: nr 24). Lag 6 juni 1930 om proportionellt valsätt vid val inom landsting, å kommunalstämma m. m. (se Kfh 1946: sid. 151). (Se även under kommunalstyrelsen ovan samt under stadskollegiet).

Stat år 1954. (För stadsfullmäktige m. m.) Utgifter: driftbudgeten 5,564,722 kr. (därav engångs 17,820 kr.); inkomster: driftbudgeten 213,600 kr.

Stadsfullmäktige

(för tiden 15 okt. 1950—14 okt. 1954)¹⁾.

Ordförande.

Anderson, Carl Albert, direktör, se nedan; t. 54 05 00 (växel); mottagningstid: tisdagar 14—15 efter överenskommelse per telefon med sekreteraren fru Gullan Gardelius.

Förste vice ordförande.

Hassler, N. H. Å., professor, se sid. 111.

Andre vice ordförande.

Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M., fru, se sid. 111.

Ledamöter

(efter valkrets och ordningsföljd vid valet).

Första valkretsen

(Storkyrkoförs., Katarina, Sofia, Maria Magdalena och Högalids förs.).

(20 stadsfullmäktige.)

Antal giltiga röster vid 1950 års val 91,367: socialdemokraterna 45,054 (10 pl.); folkpartiet 27,040 (6 pl.); kommunisterna 9,828 (2 pl.); högern 9,034 (2 pl.).

Anderson, Carl Albert, direktör, o.r.d. (Soc.-dem.) Larsson, Yngve G. R., fil. dr. (Folkp.)

Johansson, Erik G., f. d. förbundskassör. (Soc.-dem.)

Carlberg, O. Ch., underinspektör. (Folkp.)

Forsberg, K. W. G., ombudsman.²⁾ (Soc.-dem.)

Hagström, f. Svensson, Anna M., studierektor. (Hög.)

Karlsson, G. Verner, stationsförman. (Soc.-dem.)

Svensson, Knuth G., ombudsman.³⁾ (Komm.)

¹⁾ De vid valet förekommande partibeteckningar (jfr ovan), varunder resp. stadsfullmäktige valts, utmärkas på följande sätt: »Folkp.» = »Folkpartiet»; »Hög.» = »Högern»; »Komm.» = »Kommunisterna»; »Soc.-dem.» = »Socialdemokraterna».

²⁾ Efterträdde år 1952 Högner, f. Dahl, T. Signe E.

³⁾ Efterträdde år 1953 Persson, S. E.

Johnsson, J. W., pastor. (Folkp.)
Ljung, A. J. H., förrådsarbetare. (Soc.-dem.)
Ronner, G. E., studierektor. (Soc.-dem.)
Viktorin, A. F., avdelningschef. (Folkp.)
Hudin, A. Greta, vice värdinna. (Soc.-dem.)
Braathen, f. Möller, Mix A., tf. inspektör. (Folkp.)
Eriksson, E. O. (Olle), ombudsman. (Soc.-dem.)
Svanberg, A. Lisa, förbundssekreterare. (Hög.)
Larsson, Emil W., tf. extra assistent. (Soc.-dem.)
Svensson, G. Valborg E., redaktör. (Komm.)
Canholm, C. E., köpman. (Folkp.)
Ekenberg, f. Ternström, S. K. (Stina), metall-
arbeterska. (Soc.-dem.)

Andra valkretsen

(Kungsholms, S:t Görans, Gustav Vasa
och Matteus förs.).

(20 stadsfullmäktige.)

Antal giltiga röster vid 1950 års val 96,631:
socialdemokraterna 39,748 (8 pl.); folkpartiet
33,584 (8 pl.); högern 16,685 (3 pl.); kom-
munisterna 6,038 (1 pl.).

Aastrup, N. G. E., direktör. (Folkp.)
Mehr, H. J. L., borgarråd. (Soc.-dem.)
Twengström, A. J., f. d. byråchef (Folkp.)
Söderström, f. Hagberg, Vera M., fru. (Soc.-dem.)
Lund, B. A., kyrkoherde. (Hög.)
Törnqvist, J. E., kontrollör. (Soc.-dem.)
Tomson, R. V., borgarråd. (Folkp.)
Julin, f. Liljenbrunn, Gertrud J., ombudsman.
(Folkp.)
Johansson, Lilly E. E., fabriksarbeterska. (Soc.-
dem.)
Ahlén, A. E., civilingenjör. (Hög.)
Sundström, E. T., sekreterare. (Soc.-dem.)
Lönqvist, F. O.-F., förste byråsekreterare.
(Folkp.)
Alderin, E. K., typograf. (Soc.-dem.)
Frank, P. W., borgarråd. (Folkp.)
Öhman, L. G., sekreterare. (Komm.)
Carlson, K. Sören, ombudsman. (Soc.-dem.)
Malmroth, f. Herlitz, Elsa, fru. (Hög.)
Holmblad, Margit E., kammar skrivare. (Folkp.)
Carbell, E. E. E., byråchef. (Soc.-dem.)
Abelin, H. O. H. R:son, revisorsassistent.¹⁾
(Folkp.)

Tredje valkretsen

(Klara, Jakobs, Adolf Fredriks, Johannes, Engel-
brekts, Hedvig Eleonora och Oscars förs.).

(19 stadsfullmäktige.)

Antal giltiga röster vid 1950 års val 84,796:
folkpartiet 31,065 (7 pl.); högern 27,665 (7 pl.);
socialdemokraterna 22,443 (5 pl.); kommuni-
sterna 2,960 (—).

Mårtens, G. H. M., borgarråd. (Folkp.)
Nilsson, E. M., direktör.²⁾ (Hög.)
Anderson, Knut H., kontorschef. (Soc.-dem.)

Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M., fru,
2:e vice ordf. (Folkp.)
Hassler, N. H. Å., professor, 1:e vice ordf.
(Hög.)
Larson, Berta M., föreståndarinna.¹⁾ (Folkp.)
Johansson, f. Nilsson, J. V. E. (Thora), fru.
(Soc.-dem.)
Grandien, A., redaktör. (Hög.)
Erman, A. J. F. I., redaktör. (Folkp.)
Thörnlund, J. A. F., redaktör. (Soc.-dem.)
Johanson, f. Horwitz, Inga C., barnavårdsman.
(Hög.)
Nordin, E. A., kontorschef. (Folkp.)
Englund, P.-O., redaktör. (Hög.)
Kellgren, N. E., sekreterare. (Soc.-dem.)
Huss, E. J., direktör. (Folkp.)
Ossbahr, C. P., advokat. (Hög.)
Ericsson, f. Nilsson, Ruth I. L., fru.²⁾ (Folkp.)
Thorsson, f. Bagger-Sjöbäck, Inga M., förbunds-
ordförande. (Soc.-dem.)
Danielson, P. G. F., direktör. (Hög.)

Fjärde valkretsen

(Enskede förs. samt av Brännkyrka förs. stads-
delen Årsta öster om stambanan).

(14 stadsfullmäktige.)

Antal giltiga röster vid 1950 års val 54,946:
socialdemokraterna 26,916 (7 pl.); folkpartiet
18,110 (5 pl.); högern 4,957 (1 pl.); kommu-
nisterna 4,662 (1 pl.).

Karlsson, Hans G. B., ombudsman. (Soc.-dem.)
Edstam, A. M. (Anna-Maja), extra folkskolin-
spektör. (Folkp.)
Wedberg-Larsson, A. A. Elvira, fru. (Soc.-dem.)
Malm, A. B., direktör. (Folkp.)
Andersson, Sten S., ombudsman.³⁾ (Soc.-dem.)
Forsling, f. Larsson, Ruth L., folkskollärare.
(Folkp.)
Setréus, I. M., kassör. (Soc.-dem.)
Orre, O. S. W., direktör. (Hög.)
Olsson, Ivar S., ombudsman. (Soc.-dem.)
Osbjer, A. A., förste postassistent. (Folkp.)
Tiderman, G. E. F., murare. (Komm.)
Brodd, f. Lidén, Anna S., fru. (Soc.-dem.)
Bergström, E., byråsekreterare. (Folkp.)
Vigedal, B. R., instruktör. (Soc.-dem.)

Femte valkretsen

(Brännkyrka förs. med undantag av stadsdelen
Årsta öster om stambanan.)

(13 stadsfullmäktige.)

Antal giltiga röster vid 1950 års val 47,913:
socialdemokraterna 25,863 (7 pl.); folkpartiet
13,175 (4 pl.); kommunisterna 5,672 (1 pl.);
högern 2,926 (1 pl.).

Berglund, H. J., borgarråd. (Soc.-dem.)
Keyser, E. R., ingenjör. (Folkp.)

¹⁾ Efterträdde år 1952 Berggren, H. Y.

²⁾ Efterträdde år 1952 Göransson, K. Harald.†

¹⁾ Efterträdde år 1951 Sörenson, J.

²⁾ Efterträdde år 1951 Jacobson, P.

³⁾ Efterträdde år 1951 Johannesson, E. G. V.

SF

Göransson, C. Gustaf E., ombudsman. (Soc.-dem.)
 Stadig, A. G., ombudsman. (Soc.-dem.)
 Nordfors, f. Hed-Larson, Marianne K., adjunkt.¹⁾
 (Folkp.)
 Mårtensson, f. Karlsson, Linnéa, fru. (Soc.-dem.)
 Olsson, Knut M. G., redaktör. (Komm.)
 Hanson, P.-O., redaktör.²⁾ (Folkp.)
 Eriksson, Arthur W., metallarbetare. (Soc.-dem.)
 Karlsson, Andreas, förbundsordförande. (Soc.-dem.)
 Hallerby, N. E., redaktör. (Folkp.)
 Eeg-Olofsson, A. O. C., skolchef. (Soc.-dem.)
 Lind, B., redaktör. (Hög.)

Sjätte valkretsen

(Bromma och Spånga förs.)
 (14 stadsfullmäktige.)

Antal giltiga röster vid 1950 års val 55,838:
 socialdemokraterna 23,238 (6 pl.); folkpartiet
 19,063 (5 pl.); högern 9,684 (3 pl.); kommunisterna 3,465 (—).

Lundström, N. B., riksombudsman. (Folkp.)
 Wide, E. E., överlärare. (Soc.-dem.)
 Agrenius, G. B., borgarråd. (Hög.)
 Tiselius, Jenny M. K., sköterska. (Soc.-dem.)
 Carlsson, C. W., direktör. (Folkp.)
 Arpstedt, K. H., brandförman.³⁾ (Soc.-dem.)
 Hjerne, K. G., färghandlare. (Folkp.)
 Meurling, Margareta S. M., förste kontorsskrivare.
 (Hög.)
 Karlson, Tore E., skyddsombudsman. (Soc.-dem.)
 Remens-Blomqvist, Eva F., läroverksadjunkt.
 (Folkp.)
 Jonsson, f. Lundquist, Clary H., fru. (Soc.-dem.)
 Rosenberg, S. F., handelsträdgårdsmästare. (Folkp.)
 Aronson, S. A., direktör. (Soc.-dem.)
 Krokstedt, Astrid J. M., ombudsman. (Hög.)

Alfabetisk förteckning över stadsfullmäktige jämte uppgift om deras tjänstgöringstid.⁴⁾

Aastrup, N. G. E., direktör. (II; folkp.) 1946.
 Abelin, H. O. Hj. R:son, revisorsassistent. (II; folkp.) 1952 ¹¹/₁₀.

¹⁾ Efterträdde år 1951 Ölander, R. Tyra E.

²⁾ Efterträdde år 1953 Dahlén, P. O. R.

³⁾ Efterträdde år 1952 Åstrand, N.†

⁴⁾ Årtal, resp. sist angivet årtal, anger början av nuvarande tjänstgöringstid. För person, som vid särskild röstsammanräkning på grund av avgång utsetts till stadsfullmäktig, anges datum för ifrågasvarande röstsammanräkning. Då datum icke är angivet, har tjänstgöringstiden börjat, före år 1936 den 1 april (resp. slutat den 31 mars), fr. o. m. år 1938 den 1 okt. och fr. o. m. år 1942 den 15 okt. Den romerska siffran anger, inom vilken valkrets vederbörande valts för innevarande valperiod.

Agrenius, G. B., borgarråd. (VI; hög.) 1946.
 Ahlén, A. E., civilingenjör. (II; hög.) 1938.
 Alderin, E. K., typograf. (II; soc.-dem.) 1950.
 Anderson, Carl Albert, direktör, ordf. (I; soc.-dem.) 1938.
 Andersson, Knut Hj., kontorschef. (III; soc.-dem.) 1923.
 Andersson, Sten S., ombudsman. (IV; soc.-dem.) 1951 ¹⁷/₃.
 Aronson, S. A., direktör. (VI; soc.-dem.) 1950.
 Arpstedt, K. H., brandförman. (VI; soc.-dem.) 1952 ¹¹/₁₀.
 Berglund, H. J., borgarråd. (V; soc.-dem.) 1950.
 Bergström, E., byråsekreterare. (IV; folkp.) 1950.
 Braathen, f. Möller, Mix A., tf. inspektör. (I; folkp.) 1948 ¹⁷/₁.
 Brodd, f. Lidén, Anna S., fru. (IV; soc.-dem.) 1950.
 Canholm, C. E., köpman. (I; folkp.) 1950.
 Carbell, E. E. E., byråchef. (II; soc.-dem.) 1950.
 Carlberg, O. Ch., underinspektör. (I; folkp.) 1946.
 Carlsson, C. W., direktör. (VI; folkp.) 1946.
 Carlson, K. Sören, ombudsman. (II; soc.-dem.) 1950.
 Carlsson, se även Karlsson.
 Danielson, P. G. F., direktör. (III; hög.) 1950.
 Edstam, A. M. (Anna-Maja), extra folkskollinspektör. (IV; folkp.) 1946.
 Eeg-Olofsson, A. O. C., skolchef. (V; soc.-dem.) 1950.
 Ekenberg, f. Ternström, S. K. (Stina), metallarbeterska. (I; soc.-dem.) 1950.
 Englund, P.-O., redaktör. (III; hög.) 1950.
 Eriksson, Arthur W., metallarbetare. (V; soc.-dem.) 1942—1946, 1948 ⁷/₆.
 Eriksson, E. O. (Olle), ombudsman. (I; soc.-dem.) 1950.
 Ericsson, f. Nilsson, Ruth I. L., fru. (III; folkp.) 1951 ⁶/₁₂.
 Erman, A. J. F. I., redaktör. (III; folkp.) 1950.
 Forsberg, K. W. G., ombudsman. (I; soc.-dem.) 1952 ²²/₈.
 Forsling, f. Larsson, Ruth L., folkskollärare. (IV; folkp.) 1950.
 Frank, P. W., borgarråd. (II; folkp.) 1942.
 Grandien, A., redaktör. (III; hög.) 1942.
 Göransson, C. Gustaf E., ombudsman. (V; soc.-dem.) 1935—1942, 1946.
 Hagström, f. Svensson, Anna M., studierektor. (I; hög.) 1942.
 Hallerby, N. E., redaktör. (V; folkp.) 1950.
 Hanson, P.-O., redaktör. (V; folkp.) 1953 ¹/₁.
 Hassler, N. H. Å., professor, 1:e vice ordf. (III; hög.) 1931—1935, 1938.
 Hjerne, K. G., färghandlare. (VI; folkp.) 1950.
 Holmblad, Margit E., kammarskrivare. (II; folkp.) 1949 ¹/₁.
 Hudin, A. Greta, vice värdinna. (I; soc.-dem.) 1942—1946, 1950.
 Huss, E. J., direktör. (III; folkp.) 1950.
 Johansson, Erik G., f. d. förbundskassör. (I; soc.-dem.) 1923.

Johanson, f. Horwitz, Inga C., barnavårdsman. (III; hög.) 1950.
 Johansson, f. Nilsson, J. V. E. (Thora), fru. (III; soc.-dem.) 1938.
 Johansson, Lilly E. E., fabriksarbeterska. (II; soc.-dem.) 1938.
 Jonsson, f. Lundquist, Clary H., fru. (VI; soc.-dem.) 1945 ^{20/4}.
 Johnsson, J. W., pastor. (I; folkp.) 1942.
 Julin, f. Liljenbrunn, Gertrud J., ombudsman. (II; folkp.) 1950.
 Karlsson, Andreas, förbundsordförande. (V; soc.-dem.) 1944 ^{11/11}—1946, 1949 ^{14/10}.
 Karlsson, G. Verner, stationsförmän. (I; soc.-dem.) 1927—1942, 1946.
 Karlsson, Hans G. B., ombudsman. (IV; soc.-dem.) 1938—1942, 1947 ^{8/2}.
 Karlson, Tore E., skyddsombudsman. (VI; soc.-dem.) 1950.
 Karlsson, se även Carlsson.
 Kellgren, N. E., sekreterare. (III; soc.-dem.) 1950.
 Keyser, E. R., ingenjör. (V; folkp.) 1950.
 Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M., fru, 2:e vice ordf. (III; folkp.) 1942.
 Krokstedt, Astrid J. M., ombudsman. (VI; hög.) 1950.
 Larson, Berta M., föreståndarinna. (III; folkp.) 1946—1950, 1951 ^{8/11}.
 Larsson, Emil W., tf. extra assistent. (I; soc.-dem.) 1950.
 Larsson, Yngve G. R., fil. d.r. (I; folkp.) 1935.
 Larsson, se även Wedberg-Larsson.
 Lind, B., redaktör. (V; hög.) 1950.
 Ljung, A. J. H., förrädsarbetare. (I; soc.-dem.) 1932 ^{7/10}.
 Lund, B. A., kyrkoherde. (II; hög.) 1942.
 Lundström, N. B., riksombudsman. (VI; folkp.) 1950.
 Lönnqvist, F. O.-F., förste byråsekreterare. (II; folkp.) 1948 ^{13/8}.
 Malm, A. B., direktör. (IV; folkp.) 1950.
 Malmroth, f. Herlitz, Elsa, fru. (II; hög.) 1942.
 Mehr, H. J. L., borgarråd. (II; soc.-dem.) 1950.
 Meurling, Margareta S. M., förste kontorsskrivare. (VI; hög.) 1950.
 Mårtens, G. H. M., borgarråd. (III; folkp.) 1935.
 Mårtensson, f. Karlsson, Linnéa, fru. (V; soc.-dem.) 1950.
 Nilsson, E. M., direktör. (III; hög.) 1952 ^{13/12}.
 Nordfors, f. Hed-Larson, Marianne K., adjunkt. (V; folkp.) 1951 ^{8/6}.
 Nordin, E. A., kontorschef. (III; folkp.) 1950.
 Olsson, Ivar S., ombudsman. (IV; soc.-dem.) 1950.
 Olsson, Knut M. G., redaktör. (V; komm.) 1942.
 Orre, O. S. W., direktör. (IV; hög.) 1950 ^{7/1}.
 Osbjör, A. A., förste postassistent. (IV; folkp.) 1950.
 Ossbahr, C. P., advokat. (III; hög.) 1927—1946, 1950.
 Remens-Blomqvist, Eva F., läroverksadjunkt. (VI; folkp.) 1950.
 Ronner, G. E., studierektor. (I; soc.-dem.) 1950.

Rosenberg, S. F., handelsträdgårdsmästare. (VI; folkp.) 1950.
 Sætrås, I. M., kassör. (IV; soc.-dem.) 1950.
 Stadig, A. G., ombudsman. (V; soc.-dem.) 1942.
 Sundström, E. T., sekreterare. (II; soc.-dem.) 1950.
 Svanberg, A. Lisa, förbundssekreterare. (I; hög.) 1946.
 Svensson, G. Valborg E., redaktör. (I; komm.) 1942.
 Svensson, Knuth G., ombudsman. (I; komm.) 1942—1950, 1953 ^{8/6}.
 Söderström, f. Hagberg, Vera M., fru. (II; soc.-dem.) 1938.
 Thorsson, f. Bagger-Sjöbäck, Inga M., förbundsordförande. (III; soc.-dem.) 1950.
 Thörnlund, J. A. F., redaktör. (III; soc.-dem.) 1950.
 Tiderman, G. E. F., murare. (IV; komm.) 1942.
 Tiselius, Jenny M. K., sköterska. (VI; soc.-dem.) 1950.
 Tomson, R. V., borgarråd. (II; folkp.) 1941 ^{7/6}.
 Twengström, A. J., f. d. byråchef. (II; folkp.) 1923—1931, 1938.
 Törnqvist, J. E., kontrollör. (II; soc.-dem.) 1938.
 Wedberg-Larsson, A. A. Elvira, fru. (IV; soc.-dem.) 1942.
 Wide, E. E., överlärare. (VI; soc.-dem.) 1938.
 Vigedal, B. R., instruktör. (IV; soc.-dem.) 1950.
 Viktorin, A. F., avdelningschef. (I; folkp.) 1950.
 Öhman, L. G., sekreterare. (II; komm.) 1942.

Borgarråd, som icke äro stadsfullmäktige.¹⁾

Bergvall, J. H.
 Wennström, G. E.

Sekreterare (stadssekreterare).

Löfquist, T. H. F.

Beträffande stadskansliet i övrigt, se under stadskollegiet, sid. 117.

Stadsfullmäktiges valkommitté.

Enligt § 16 arbetsordningen för stadsfullmäktige utse fullmäktige vid tjänstgöringsårets första sammanträde en valkommitté med updrag att upprätta och till fullmäktige ingiva förslag till de under tjänstgöringsåret ävensom vid nästföljande års första sammanträde förekommande val med undantag av dels val av stadsfullmäktiges presidium, stadskollegium, ordförande och vice ordförande i stadskollegiet, borgarråd samt stadsfullmäktiges sekreterare, dels ock rådmansval.

¹⁾ Borgarråd, som icke är stadsfullmäktig, skall närvara vid stadsfullmäktiges sammanträden och äger därvid deltaga i överläggningarna men ej i besluten med rätt att framställa förslag och få sin mening antecknad till protokollet.

SF

Valkommittén består av nio ledamöter jämte lika många suppleanter. Om så äskas av behörigt antal väljande, skall vid valet proportionellt valsätt användas. (Se kommunallagen 26 § 1 mom.)

Valkommittén väljer inom sig ordförande och vice ordförande.

Då val, som tillhör kommitténs behandling, skall hos fullmäktige företagas, skall stadskansliet i god tid förut härom underrätta kommittén. Valkommitténs förslag jämte skiljaktiga meningar, där sådana förekommit, överlämnas till stadsfullmäktige i form av tryckta valsedlar och må ej åtföljas av annat yttrande. Valsedlar skola för att vara gällande vara enkla, slutna och fria från all tvetydighet i fråga om personernas namn ävensom från oriktighet i avseende å deras antal. Om valsedlar vid proportionella val gälla särskilda bestämmelser.

Senaste val ägde rum den 15 oktober 1953 för tiden till den 15 oktober 1954.

Ledamöter.

Anderson, Carl Albert, direktör, ordf.
Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M., fru, vice ordf.

Sundström, E. T., sekreterare.
Lönngvist, F. O.-F., förste byråsekreterare.
Ossbahr, C. P., advokat.
Johansson, Lilly E. E., fabriksarbeterska.
Hjerne, K. G., färghandlare.
Stadig, A. G., ombudsman.
Svanberg, A. Lisa, förbundssekreterare.

Suppleanter.¹⁾

Ljung, A. J. H., förrädsarbetare.
Carlberg, O. Ch., underinspektör.
Eriksson, Arthur W., metallarbetare.
Nordin, E. A., kontorschef.
Orre, O. S. W., direktör.
Wedberg-Larsson, A. A. Elvira, fru.
Larson, Berta M., föreståndarinna.
Alderin, E. K., typograf.
Krokstedt, Astrid J. M., ombudsman.

Sekreterare (1,320 kr.).

Moberg, A. G. H., byråassistent (se sid. 124).

Stadsfullmäktiges kommitté för utskännings- och utminuteringsärenden. (Utskänkningskommittén.)

Stadskansliet, stadshuset, 1 tr. (postadress: postfack, Stockholm 1); kommitténs ordförande träffas efter överenskommande per telefon 60 48 60 (omkr. kl. 18).

Stadsfullmäktige beslöt den 25 mars 1907 utse en kommitté av sju ledamöter med uppdrag att granska och avgiva yttranden över

¹⁾ Suppleanterna äro upptagna i samma ordning som de ledamöter, vilka de i första hand skola ersätta.

ansökningar om tillstånd att utskänka vin och öl samt om ombyte av lokal för sådan utskänkning. Redan påföljande år, 1908, utökades antalet ledamöter till nio, varigenom en fördelning möjliggjordes medlemmarna emellan av stadens polisdistrikt, så att varje ledamot fick ett distrikt att inspektera. Kommittén, som fått namnet utskänkningskommittén, har med åren fått sina arbetsuppgifter utökade och vidgade i samband med en på sociala skäl grundad skärpt kontroll från det allmännas sida över kafénärigen. Då så äskas av behörigt antal väljande, skall vid valet av ledamöter i kommittén proportionellt valsätt användas.

Enligt nu gällande k. förordning den 11 juli 1919 ang. försäljning av pilsnerdricka skall överståthållarämbetet över ansökan om tillstånd till utminuterung eller utskänkning av pilsnerdricka inhämta yttrande av stadsfullmäktige. Den preliminära beredningen av dylika ärenden handhaves av utskänkningskommittén jämlikt pilsnerdricksförsäljningsförrordningens 37 §.

Kommittén har anställt en inspektör, som biträder kommittén med inspektioner, värderingar av kaféförrelser m. m.

Stadsfullmäktige utsågo den 11 december 1953 nio ledamöter i kommittén för år 1954.

Ledamöter.

Carlberg, O. Ch., underinspektör, stadsfullm., vice ordf. (inspekterar andra polisvakt-distriktet).
Carlson, f. Olsson, Elna S. E., fru (inspekterar åttonde polisvakt-distriktet).
Eriksson, E. O. (Olle), ombudsman, stadsfullm. (inspekterar tionde polisvakt-distriktet).
Fahlström, A. E., hälsovårdskommissarie (inspekterar tredje polisvakt-distriktet).
Hedelius, A. Hj., lektor, ordf. (inspekterar första polisvakt-distriktet).
Holm, N. O., filare (inspekterar nionde polisvakt-distriktet).
Wiklund, S. A. D., byråinspektör (inspekterar fjärde polisvakt-distriktet).
Viktorin, A. F., avdelningschef, stadsfullm. (inspekterar sjunde polisvakt-distriktet).
Åstrand, O., förbundsordförande (inspekterar femte polisvakt-distriktet).

Sekreterare och inspektör (2,364 + 3,504 kr.).

Stenberg, G. E., statstopograf; träffas per tel. 60 71 00 (bostaden), 52 06 20 (växel) (kontoret); mottagning i stadshuset tisdagar och fredagar 17—18, t. 54 05 00 (växel).

Stadsfullmäktiges delegerade för avgivande av yttranden över ansökningar om tillfällig utskänkning av rusdrycker.

Efter framställning från överståthållarämbetet beslöt stadsfullmäktige den 4 december 1950

att uppdraga åt en särskild delegation, bestående av stadskollegiets ordförande, utskänkningskommitténs ordförande och nykterhetsnämndens ordförande med resp. vice ordförande som ersättare, att å fullmäktiges vägnar avgiva yttrande över ansökningar från systembolaget om tillstånd till tillfällig utskänkning av rusdrycker (jfr Utl. 1950: nr 395).

Delegerade.

Hedelius, A. Hj., lektor, utskänkningskommitténs ordf.

Larsson, Yngve G. R., fil. d.r., stadskollegiets ordf.

Öhman, H. G., prakt. läkare, nykterhetsnämndens ordf.

Ersättare.

Carlberg, O. Ch., underinspektör, stadsfullm.

Grandien, A., redaktör, stadsfullm.

Stadsfullmäktiges kansli.

Se stadskansliet, sid. 121.

Sammanslutningar bland stadsfullmäktige.

Arbetspartiets stadsfullmäktigegrupp.¹⁾

Gruppens medlemsantal är 43.

Styrelse.

Anderson, Carl Albert, direktör, vice ordf.; **Johansson, Erik G.**, f. d. förbundskassör; **Ljung, A. J. H.**, förrädsarbetare; **Mehr, Hj. L.**, borgarråd, ordf.; **Sundström, E. T.**, sekreterare, sek.r.; **Söderström, f. Hagberg, Vera M.**, fru; **Thorsson, f. Bagger-Sjöbäck, Inga M.**, förbundsordförande.

Suppleanter: **Ekenberg, f. Ternström, S. K.** (Stina), metallarbeterska; **Setréus, I. M.**, kassör.

Medlemmar.

Alderin, E. K., typograf; **Anderson, Carl Albert**, direktör; **Anderson, Knut Hj.**, kontorschef; **Andersson, Sten S.**, ombudsman; **Aronson, S. A.**, direktör; **Arpstedt, K. H.**, brandförmän; **Berglund, H. J.**, borgarråd; **Brodd, f. Lidén, Anna S.**, fru; **Carbell, E. E. E.**, byråchef; **Carlson, K. Sören**, ombudsman; **Eeg-Olofsson, A. O. C.**, skolchef; **Ekenberg, f. Ternström, S. K.** (Stina), metallarbeterska; **Eriksson, Arthur W.**, metall-

arbetare; **Eriksson, E. O.** (Olle), ombudsman; **Forsberg, K. W. G.**, ombudsman; **Göransson, C. Gustaf E.**, ombudsman; **Hudin, A. Greta**, vice värdinna; **Johansson, Erik G.**, f. d. förbundskassör; **Johansson, f. Nilsson, J. V. E.** (Thorra), fru; **Johansson, Lilly E. E.**, fabriksarbeterska; **Jonsson, f. Lundquist, Clary H.**, fru; **Karlsson, Andreas**, förbundsordförande; **Karlsson, G. Verner**, stationsförmän; **Karlsson, Hans G. B.**, ombudsman; **Karlson, Tore E.**, skyddsombudsman; **Kellgren, N. E.**, sekreterare; **Larsson, Emil W.**, tf. extra assistent; **Ljung, A. J. H.**, förrädsarbetare; **Mehr, Hj. L.**, borgarråd; **Mårtensson, f. Karlsson, Linnéa**, fru; **Olsson, Ivar S.**, ombudsman; **Ronner, G. E.**, studierektor; **Setréus, I. M.**, kassör; **Stadig, A. G.**, ombudsman; **Sundström, E. T.**, sekreterare; **Söderström, f. Hagberg, Vera M.**, fru; **Thorsson, f. Bagger-Sjöbäck, Inga M.**, förbundsordförande; **Thörnlund, J. A. F.**, redaktör; **Tiselius, Jenny M. K.**, sköterska; **Törnqvist, J. E.**, kontrollör; **Wedberg-Larsson, A. A. Elvira**, fru; **Wide, E. E.**, överlärare; **Vigedal, B. R.**, instruktör.

Folkpartiets stadsfullmäktigegrupp.¹⁾

Gruppens medlemsantal är 35.

Styrelse.

Aastrup, N. G. E., direktör; **Erman, A. J. F. I.**, redaktör; **Hjerne, K. G.**, färghandlare; **Huss, E. J.**, direktör; **Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M.**, fru, sek.r.; **Larsson, Yngve G. R.**, fil. d.r., ordf.; **Twengström, A. J.**, f. d. byråchef, vice ordf.

Medlemmar.

Aastrup, N. G. E., direktör; **Abelin, H. O. Hj. Rson**, revisorsassistent; **Bergström, E.**, byråsekreterare; **Braathen, f. Möller, Mix A.**, tf. inspektör; **Canholm, C. E.**, köpman; **Carlberg, O. Ch.**, underinspektör; **Carlsson, C. W.**, direktör; **Edstam, A. M.** (Anna-Maja), extra folkskollinspektör; **Ericsson, f. Nilsson, Ruth I. L.**, fru; **Erman, A. J. F. I.**, redaktör; **Forsling, f. Larsson, Ruth L.**, folkskollärare; **Frank, P. W.**, borgarråd; **Hallerby, N. E.**, redaktör; **Hanson, P.-O.**, redaktör; **Hjerne, K. G.**, färghandlare; **Holmblad, Margit E.**, kammarskrivare; **Huss, E. J.**, direktör; **Johnsson, J. W.**, pastor; **Julin, f. Liljenbrunn, Gertrud J.**, ombudsman; **Keyser, E. R.**, ingenjör; **Kollberg, f. Lagerheim-Lager, Gurli M.**, fru; **Larson, Berta M.**, föreståndarinna; **Larsson, Yngve G. R.**, fil. d.r.

SF

¹⁾ Gruppen omfattar de stadsfullmäktige, som valts under partibeteckningen »Arbetspartiet-Socialdemokraterna» (jfr sid. 110 ff.).

¹⁾ Gruppen omfattar de stadsfullmäktige, som valts under partibeteckningen »Folkpartiet» (jfr sid. 110 ff.).

SF

Lundström, N. B., riksbudsman; Lönnqvist, F. O.-F., förste byråsekreterare; Malm, A. B., direktör; Mårtens, G. H. M., borgarråd; Nordfors, f. Hed-Larson, Marianne K., adjunkt; Nordin, E. A., kontorscheif; Osbjer, Å. A., förste postassistent; Remens-Blomqvist, Eva F., läroverksadjunkt; Rosenberg, S. F., handelsträdgårdsmästare; Tomson, R. V., borgarråd; Twengström, A. J., f. d. byråchef; Viktorin, A. F., avdelningsschef.

Stadsfullmäktiges högergrupp.¹⁾

Gruppens medlemsantal är 17.

Styrelse.

Grandien, A., redaktör, ordf.; Englund, P.-O., redaktör, sekr.; Hagström, f. Svensson, Anna M., studierektor, vice ordf.; Lund, B. A., kyrkoherde; Malmroth, f. Herlitz, Elsa, fru.

Medlemmar.

Agrenius, G. B., borgarråd; Ahlén, A. E., civilingenjör; Danielson, P. G. F., direktör; Englund, P.-O., redaktör; Grandien, A., redaktör; Hagström, f. Svensson, Anna M., studie-

rektor; Hassler, N. H. Å., professor; Johanson, f. Horwitz, Inga C., barnavårdsman; Krokstedt, Astrid J. M., ombudsman; Lind, B., redaktör; Lund, B. A., kyrkoherde; Malmroth, f. Herlitz, Elsa, fru; Meurling, Margareta S. M., förste kontorsskrivare; Nilsson, E. M., direktör; Orre, O. S. W., direktör; Ossbahr, C. P., advokat; Svanberg, A. Lisa, förbundssekreterare.

Kommunistiska stadsfullmäktige-gruppen.¹⁾

Gruppens medlemsantal är 5.

Styrelse.

Olsson, Knut M. G., redaktör, ordf.; Öhman, L. G., sekreterare, sekr.

Medlemmar.

Olsson, Knut M. G., redaktör; Svensson, G. Valborg E., redaktör; Svensson, Knuth G., ombudsman; Tiderman, G. E. F., murare; Öhman, L. G., sekreterare.

¹⁾ Gruppen omfattar de stadsfullmäktige, som valts under partibeteckningen »Högern» (jfr sid. 110 ff.).

¹⁾ Gruppen omfattar de stadsfullmäktige, som valts under väljarbeteckningen »Arbetarepartiet. Kommunisterna» (jfr sid. 110 ff.).

Stadskollegiet i Stockholm.

Stadskollegiet.

Stadshuset, 1 tr. (postadress: postfack, Stockholm 1); t. 54 05 00 (växel).

Stadskollegiet sammanträder i regel varje torsdag kl. 15,30.

Enligt 1862 års kommunalförordning ålåg förberedandet av ärendena hos stadsfullmäktige ett beredningsutskott, bestående av stadsfullmäktiges ordförande och vice ordförande samt tio ledamöter med tio suppleanter, utsedda för ett år i sänder av och bland fullmäktige. Utskottet hade att med uppmärksamhet följa förvaltningen av stadens ärenden i alla riktningar, till stadsfullmäktige göra framställningar och förslag, som i ett eller annat hänseende härav kunde föranledas, till föredragning bereda alla de ärenden för övrigt, i vilka stadsfullmäktige skulle meddela utlåtanden eller beslut, samt å stadsfullmäktiges vägnar företrädesvis övervaka verkställigheten av fullmäktiges beslut. Den centrala ledningen av stadens förvaltning kom härvid efter hand att påvåla utskottet, men allt efter som den kommunala förvaltningsorganisationen växte ut, visade sig denna anordning behäftad med väsentliga brister. Sammansatt av på kort tid valda, oavlönade personer, vilka endast i den utsträckning, deras övriga sysselsättningar medgävo, kunde ägna sig åt arbetet inom utskottet, var detta icke rustat att omhänderväsa ledningen av förvaltningsarbetet med den målmedvetenhet och det sammanhang mellan beslut vid skilda tidpunkter eller åtgärder inom olika förvaltningsgrenar, som den allt mer omfattande kommunala verksamheten krävde. Dessutom framträdde önskvärdheten av en viss centralisation av förvaltningsmyndigheternas arbete hos ett särskilt, permanent organ, som under ansvar hade att leda detta ur allmänna kommunalpolitiska synpunkter än dem fackmyndigheterna företrädde.

Med utgång från bl. a. dylika betraktelser framkommo efter sekelskiftet åtskilliga förslag till omläggning av huvudstadens kommunala förvaltning. Då emellertid någon enighet ej kunde nås om grunderna för problemets lösning, bemyndigade stadsfullmäktige år 1912 beredningsutskottet att åt lämplig person uppdraga att framlägga förslag till omorganisation av Stockholms kommunalförvaltning. Uppdraget lämnades till bankdirektören P. R. Rabe, som år 1914 avgav sitt förslag (Bih. 1914: nr 5). Enligt detta skulle bl. a. de högre förvaltnings-

cheferna, åt vilka större självständighet och befogenhet föreslogs, med yttranderätt närvara vid stadsfullmäktiges sammanträden och vara inför dem ansvariga, förvaltningsärendena rationellt omgrupperas, beredningsutskottet avskaffas och den administrativa ledningen handhavas av en stadssekreterare, som till sitt biträde skulle hava ett stadskansli med högt kvalificerade, föredragande sekreterare, vilka skulle bestrida sekreteraregöromålen i samtliga styrelser; den finansiella ledningen skulle däremot överflyttas till drätselnämnden, som skulle ombildas till en ren finansstyrelse. Då emellertid de hörda myndigheterna hyste delade meningar om lämpligheten av att genomföra hela det av Rabe avgivna förslaget oförändrat och i ett sammanhang, uppdrogo stadsfullmäktige år 1917 åt en kommitté att på grundval av detsamma och däröver avgivna yttranden uppgöra förslag till inrättande av finans- och fastighetsstyrelser. Kommittén, som först avgav förslag om upprättande av en fastighetsnämnd (Bih. 1918: nr 70), fann sig senare föranlåten att upptaga hela frågan om en stadsregering och framlade år 1919 förslag till den centrala stadsförvaltnings omorganisation (Bih. 1919: nr 40). Detta förslag, som i fråga om den perifera förvaltningen i stort sett anslöt sig till det av Rabe uppgjorda förslaget men beträffande beredningsutskottets omorganisation följde helt andra linjer, godkändes i allt väsentligt av stadsfullmäktige den 16 juni 1919 och låg till grund för ändringarna i kommunalförordningen för Stockholm den 14 februari 1920. Den nya organisationen utformades ytterligare i de nya instruktioner för stadskollegiet och stadens nämnder och styrelser, som trädde i tillämpning fr. o. m. den 1 april 1920.

Det forna beredningsutskottet blev nu ersatt av stadskollegiet, som hade till uppgift att å stadsfullmäktiges vägnar leda förvaltningen av stadens angelägenheter.

Stadskollegiet utgjordes under tiden till år 1940 av stadsfullmäktiges ordförande och båda vice ordförande, minst tre, högst sex borgarråd samt ytterligare nio ledamöter, för vilka sistnämnda ersättare skulle finnas till lika antal. Stadsfullmäktiges ordförande och båda vice ordförande innehade enahanda befattningar i stadskollegiet (presidiet) samt handlade ärenden rörande ordningen vid kollegiets sammanträden, uppsättande av föredragningslistor för dessa och i allmänhet frågor rörande arbetets gång inom kollegiet. Borgarråden valdes av stadsfullmäktige, inom eller utom fullmäktige, för en tid av

SK

sex år. De övriga nio ledamöterna samt deras ersättare valde stadsfullmäktige bland sig årligen å första sammanträdet i april. Valet skulle, om behörligt antal fullmäktige det åskade, ske proportionellt.

Efter det att en av stadskollegiet tillsatt kommitté avgivit betänkande med förslag till omorganisation av den centrala kommunalförvaltningen (Bih. 1939: nr 5) framlade stadskollegiet den 5 juni 1939 (Utl. 1939: nr 210) ett reviderat omorganisationsförslag, vilket av stadsfullmäktige godkändes i princip den 15 juni 1939. Efter förslag av stadsfullmäktige den 20 december 1939 (Utl. 1939: nr 569) och beslut av riksdagen utfärdades av k. m:t den 21 mars 1940 författningar, varigenom bl. a. stadskollegiet erhöll sin nu gällande organisation samt borgarrädsberedningen tillkom.

Stadskollegiet har till uppgift att å stadsfullmäktiges vägnar leda förvaltningen av stadens angelägenheter. Kollegiet åligger för sådant ändamål att med uppmärksamhet följa förvaltningen i alla dess grenar, att utan tidsutdräkt göra de framställningar och förslag hos fullmäktige eller vidtagna de åtgärder i övrigt, som härvid befinnas påkallade, att tillse, de ärenden, i vilka fullmäktige skola meddela utlåtanden eller beslut, varda innan de till handläggning där förekomma, underkastade erforderlig utredning, ävensom bereda och avgiva yttranden i dylika ärenden, samt att övervaka verkställigheten av fullmäktiges beslut. Kollegiet äger att från stadens nämnder, beredningar eller tjänstemän infordra de yttranden och upplysningar, som för ärendenas utredande erfordras, och tillse, att sådana utan onödigt dröjsmål avgivas, ävensom att hos överståthållarämbetet göra framställning om upplysningars infordrande från ämbetsmyndigheter. I alla viktigare ekonomiska ärenden, särskilt beträffande förvärf eller avyttring av fast egendom samt nämndernas förslag till inkomst- och utgiftsstat, skall drätselnämndens yttrande inhämtas. Vårje kollegiets utlåtande skall jämte därifrån skiljaktiga meningar befordras till trycket i fortlöpande nummerordning för året (Stadskollegiets utlåtanden och memorial) samt ett exemplar därav överlämnas till envar av stadsfullmäktige. Kollegiet äger därjämte att låta såsom bilagor trycka sådana till ärendena hörande handlingar, som anses böra komma till stadsfullmäktiges kännedom (Bihang till stadskollegiets utlåtanden och memorial).

Stadskollegiet har vidare att årligen utse ledamöter och suppleanter i b e s v ä r s n ä m n d e n (se sid. 127) samt i vissa andra institutioner.

Stadsfullmäktige välja årligen vid ordinarie sammanträdet i oktober månad för tiden intill nästa val bland sig stadskollegiet, vilket består av tolv ledamöter jämte lika många ersättare för dem. Därest så åskas av behörligt antal väljande, skall vid valet proportionellt valsått användas. (Se kommunallagen 26 § 1 mom.) Stadsfull-

mäktig, som innehar borgarrädsbefattning, må icke vara ledamot av stadskollegiet eller ersättare för sådan. Har ledamot anmält förfall till kollegiets sammanträde, skall ersättare kallas att tjänstgöra vid sammanträdet. Avgår ledamot, skall ersättare i hans ställe inträda i kollegiet.

Ordförande och vice ordförande i kollegiet väljas av stadsfullmäktige bland kollegiets ledamöter, likaledes vid ordinarie sammanträdet i oktober månad. Till sådan befattning må icke utses ordföranden eller någon av vice ordförandena i stadsfullmäktige. Fullmäktiges ordförande och vice ordförande äga, även om de icke äro ledamöter av stadskollegiet, övervara kollegiets sammanträden och deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Enahanda rätt tillkommer ock överståthållaren eller vid hinder för honom underståthållaren. Stadskollegiets ordförande tillkommer att å kollegiets vägnar hava inseende över förvaltningen av stadens angelägenheter. För fullgörande av sitt uppdrag äger han infordra yttranden och upplysningar från stadens nämnder, beredningar och tjänstemän. Han handlägger ärenden rörande ordningen vid stadskollegiets sammanträden och upprättande av föredragningslistor för dessa samt övar inseende över arbetets gång inom kollegiet. Ordföranden åtnjuter i denna sin egenskap årsarvode, som bestämmes av stadsfullmäktige. Även kollegiets vice ordförande har av fullmäktige tillerkänts årsarvode.

De ärenden, som ankomma på stadskollegiets handläggning, föredragas i kollegiet av borgarråd, där ej annan ordning beslutes för visst ärendes föredragning. Borgarråden skola närvara vid stadskollegiets sammanträden och äga deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Beträffande borgarråden i övrigt, se sid. 119.

Stadskollegiet biträdes vid fullgörandet av sina uppgifter av stadskansliet, där chefskapet utövas av borgarrädsberedningens ordförande. Som stadskollegiets sekreterare tjänstgör stadssekreteraren. Under stadskollegiet lyder, jämte stadskansliet, statistiska kontoret.

Författningar. Arbetsordning för Stockholms stadsfullmäktige, antagen av SF 2 dec. 1935, med ändr. 15 okt. 1947 och 30 juni 1950 (Kf 1950: nr 61, sid. 33). Instruktion för stadskollegiet i Stockholm, fastställd av k. m:t 21 mars 1940 (Kf 1940: nr 10). Instruktion för borgarrädsberedningen, fastställd av k. m:t 21 mars 1940, med ändr. (Kf 1940: nr 11, 1948: nr 24). Instruktion för Stockholms stadskansli, fastställd av stadskollegiet 12 sept. 1940, med ändr. (Kf 1942: nr 71, 1946: nr 2, 1948: nr 235). Lag 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm, med ändr. (Kf 1950: nr 61, 1951: nr 8 och 48; 1953: nr 37).

Rotelindelning beträffande stadens nämnder, styrelser m. m., fastställd av stadskollegiet 16 okt. 1946, med ändr. (Kf 1946: nr 55, 1951: nr 61, 1952: nr 86). Tjänstereglemente för borgar-

råd antaget av SF 22 mars 1948 (Kf 1949: nr 60, sid. 87). Pensionsreglemente för borgarråd antaget av SF 17 dec. 1951 (Kf 1951: nr 108). Särskilda avlöningsbestämmelser för borgarrådssekreterare, antagna av SF 21 juni 1948, med ändr. (Kf 1949: nr 60, sid. 63, 1952: nr 93, Utl. 1952: nr 477).

Stat år 1954. (Se sid. 110.)

Stadskollegiet.

Ordförande

(12,000 kr. utan rörligt tillägg).

Larsson, Yngve G. R., fil. dr.; t. 54 05 00 (växel); mottagningstid: efter överenskommelse per telefon med sekreteraren Erik Karlsson.

Vice ordförande.

Grandien, A., redaktör.

Övriga ledamöter.

Anderson, Knut Hj., kontorschef.
Carlsson, C. W., direktör.
Hagström, f. Svensson, Anna M., studierektor.
Huss, E. J., direktör.
Johansson, Erik G., f. d. förbundskassör.
Karlsson, Hans G. B., ombudsman.
Ljung, A. J. H., förrådsarbetare.
Söderström, f. Hagberg, Vera M., fru.
Twengström, A. J., f. d. byråchef.
Wide, E. E., överlärare.

Ersättare.¹⁾

Danielson, P. G. F., direktör.
Edstam, A. M. (Anna-Maja), extra folkskollinsepektör.
Erman, A. J. F. I., redaktör.
Göransson, C. Gustaf E., ombudsman.
Karlsson, G. Verner, stationsförman.
Lönnqvist, F. O.-F., byråsekreterare.

Olsson, Ivar S., ombudsman.
Ossbahr, C. P., advokat.
Remens-Blomqvist, Eva F., läroverksadjunkt.
Stadig, A. G., ombudsman.
Sundström, E. T., sekreterare.

Sekreterare.

Löfquist, T. H. F., stadssekreterare.

Borgarrådsberedningen.

Borgarrådsberedningen sammanträder i regel fredagar kl. 14.

(Ang. historiska uppgifter, se ovan, sid. 117.)

Stadsfullmäktige välja vid ordinarie sammanträdet i oktober månad det år, då val av stadsfullmäktige ägt rum, minst fyra och högst åtta borgarråd för en tid av fyra år (jfr nedan, sid. 120). Till borgarråd må allenast utses personer med synnerlig insikt och erfarenhet i kommunala förvaltningsfrågor eller eljest i allmänna värv. Vid val av borgarråd skall, där så äskas eller omröstning begäres, anställas särskilt val av varje borgarråd.

Borgarråd åligger att i enlighet med den rotelindelnig, som av stadskollegiet fastställs, i kollegiet föredraga de ärenden, vilka på kollegiets handläggning ankomma. Borgarråd äger utan föregående föredragning i stadskollegiet från vederbörande nämnder, beredningar och tjänstemän infordra de upplysningar och yttranden, som för beredning av ärenden, hörande till hans arbetsområde, finnas erforderliga. Borgarråden skola närvara vid stadskollegiets sammanträden och äga deltaga i överläggningarna men ej i besluten.

Till vinnande av enhetlighet i förvaltningen samt för åvägabringande av planmässighet i utredningsarbetet bilda borgarråden *borgarrådsberedningen*, i vilken gemensamma överläggningar äga rum. Därest borgarråd vid föredragning av ärende i borgarrådsberedningen har från föredragandes förslag avvikande mening, skall sådan mening tillkännagivas, och skall vid föredragning av ärendet i stadskollegiet anmälas, vad i borgarrådsberedningen mot förslaget anförts. Berör ärende två eller flera borgarråds förvaltningsområden, äger beredningen avgöra, vem av borgarråden, som skall föredraga ärendet i stadskollegiet.

Stadsfullmäktige utse, sedan val av borgarråd skett, ett av borgarråden att under den bestämda tjänstgöringstiden såsom ordförande leda borgarrådsberedningens arbete. Borgarrådsberedningens ordförande åligger att med uppmärksamhet följa ärenden av större vikt samt att hålla stadskollegiets ordförande underrättad om dylika ärenden. Borgarrådsberedningens ordförande skall i stadskollegiet föredraga förslag till utdebitering av allmän kommunalskatt samt till stadens utgifts- och inkomststat ävensom ärenden rörande stadskansliet och statistiska kontoret. Vid förfall för ordföranden i borgarråds-

¹⁾ Enligt stadsfullmäktiges beslut vid valet skall för ersättares inträde i stället för avgången eller frånvarande ledamot av stadskollegiet gälla sådan ordning, att vid avgång eller frånvaro av någon av ledamöterna hrr Johansson, Ljung och Wide, fru Söderström samt hrr Knut Anderson och Hans Karlsson följande ersättare skola hava företräde, nämligen hrr Göransson, Verner Karlsson, Stadig och Olsson; att vid avgång eller frånvaro av någon av ordföranden samt ledamöterna hrr Twengström, C. W. Carlsson och Huss, följande ersättare skola hava företräde, nämligen fröken Edstam, hrr Erman och Lönnqvist samt fru Remens-Blomqvist; att vid avgång eller frånvaro av någon av vice ordföranden och ledamöten fru Hagström följande ersättare skola hava företräde, nämligen hrr Ossbahr och Danielson samt att av flera ersättare av samma parti den skall hava företräde, vars namn blivit tidigare uppfört.

SK beredningen förordnar stadskollegiet vikarie för honom. Därest så ej skett, utser beredningen inom sig ordförande för tillfället. Stadssekreteraren skall närvara vid beredningens sammanträden.

Avgår borgarråd före den bestämda tjänstgöringstidens utgång skall befattningen, så snart ske kan, återbesättas. Den sålunda valde tjänstgör under den tid som återstår för den avgångne. För tiden intill dess nytt val skett, ävensom vid tjänstledighet för borgarråd, äger stadskollegiet förordna vikarie å befattningen.

Ordföranden i borgarrådsberedningen skall under den tid han innehar denna befattning tillika vara ordförande i drätselnämnden. Stadskollegiet utser bland borgarråden ordförande i följande stadens nämnder, nämligen direktionen för Stockholms stads uppbořdsväsen, lönenämnden, fastighetsnämnden, styrelsen för bostadsförmedlingen, styrelsen för hyresnämndernas centralkansli, stadsplanenämnden, gatunämnden, kyrkogårdsnämnden, idrotts- och friluftsstyrelsen, industriverksstyrelsen, hamnstyrelsen, slakthus- och saluhallsstyrelsen, direktionen för Stockholms stads rätts- och polisväsen, fattigvårdsnämnden, folkökoststyrelsen, styrelsen för vård och undervisning av psykiskt efterblivna, folkskoleledktionen, lärings- och yrkesskolestyrelsen, biblioteks-nämnden, arkivnämnden, museinämnden, sjukhusdirektionen och folktandvårdsstyrelsen. Vid val av ordförande i nämnder skall stadskollegiet taga hänsyn till gällande fördelning av borgarrådens föredragningskyldighet. Har någon blivit förordnad av kollegiet att i borgarråds ställe uppehålla hans tjänst, utövar han jämväl dennes befattning såsom ordförande i nämnd. Borgarråd, som av stadskollegiet valts till ordförande i nämnd, tjänstgör i sådan egenskap intill dess han avgår från borgarrådsbefattningen. Förändras fördelningen av borgarrådens föredragningskyldighet, äger stadskollegiet besluta, att ordförandeuppdraget skall upphöra tidigare.

Borgarråd, som icke är stadsfullmäktigt, skall närvara vid stadsfullmäktiges sammanträden och äger därvid deltaga i överläggningarna men ej i besluten, med rätt att framställa förslag och få sin mening antecknad till protokollet.

Stadsfullmäktige valde den 16 oktober och 20 november 1950 åtta borgarråd för tiden till stadsfullmäktiges sammanträde den 15 oktober 1954. Antalet rotlar utgör sålunda för närvarande åtta mot tidigare sex (1920—1940) resp. sju (1940—1946). Rotelindelningen har av stadskollegiet fastställts att tills vidare vara följande: I Drätselroteln; II Personalroteln; III Fastighetsroteln; IV Stadsbyggnadsroteln; V Industriroteln; VI Socialroteln; VII Kulturroteln; VIII Sjukvårdsroteln.

Borgarråden åtnjuta arvode, för år räknat, efter stadsfullmäktiges bestämmande samt rätt till pension i enlighet med särskilda av stadsfullmäktige antagna bestämmelser (se närmare angående löner och pension åt borgarråden Kf 1949: nr 60, 1951: nr 108, 1952: nr 52). Med

befattningen som borgarråd må icke utan stadsfullmäktiges medgivande förenas annan befattning i statens eller kommunens tjänst eller annat jämförligt allmänt eller enskilt uppdrag.

Författningar. Se under stadskollegiet, sid. 118.

Stat år 1954. (Borgarråden.) Utgifter: driftbudgeten 534,696 kr.

Borgarrådsberedningen.

Samtliga borgarråd (se nedan).

Ordförande.

Bergvall, J. H. (se nedan).

Borgarråd (35,616 kr.).

Bergvall, J. H. (rotel I, drätselroteln: borgarrådsberedningen och dess ordf.; ärendenas prövning ur finansiell synpunkt, drätselröfvaltningen; ärenden ang. de kommunala uppbořdsverken m. m.; finansiella och organisatoriska frågor beträffande aktiebolaget Stockholms spårvägar; allmänt administrativa ärenden). Ordf. i drätselnämnden samt i direktionen för stadens uppbořdsväsen; mottagning: stadshuset, 1 tr.; t. 54 05 00 (växel); alla vardagar efter överenskommelse.

Frank, P. W., stadsfullm. (rotel II, personalroteln: personalärenden). Ordf. i lönenämnden; mottagning: stadshuset, 1 tr.; t. 54 05 00 (växel); vardagar 10—11, i övrigt efter överenskommelse.

Wennström, G. E. (rotel III, fastighetsroteln: ärenden tillhörande fastighetsnämndens, styrelsens för bostadsförmedlingen samt hyresnämndernas arbetsområden m. m.). Ordf. i fastighetsnämnden, styrelsen för bostadsförmedlingen samt styrelsen för hyresnämndernas centralkansli; mottagning: stadshuset, 1 tr.; t. 54 05 00 (växel); alla vardagar efter överenskommelse.

Berglund, H. J., stadsfullm. (rotel IV, stadsbyggnadsroteln: stadsbyggnadsfrågor; ärenden ang. idrott, friluftsliv, parker, brandväsen, civilförsvaret och trafik m. m.). Ordf. i stadsplanenämnden, gatunämnden, kyrkogårdsnämnden, idrotts- och friluftsstyrelsen samt civilförsvarsnämnden; mottagning: stadshuset, 1 tr.; t. 54 05 00 (växel); alla vardagar efter överenskommelse.

Agrenius, G. B., stadsfullm. (rotel V, industriroteln: ärenden tillhörande industriverksstyrelsens, hamnstyrelsens, slakthus- och saluhallsstyrelsens, handels- och sjöfartsnämndens, direktionens för stadens rätts- och polisväsen och hemvärnsnämndens arbetsområden m. m.). Ordf. i industriverksstyrelsen, hamnstyrelsen, slakthus- och saluhallsstyrelsen samt direktionen för stadens rätts- och polisväsen; mottagning: stadshuset, 1 tr.; t. 54 05 00 (växel); alla vardagar efter överenskommelse.

Mehr, H. J. L., stadsfullm. (rotel VI, socialroteln: sociala frågor ävensom utskänkingsärenden och ärenden ang. rättshjälpsanstalten m. m.). Ordf. i fattigvårdsnämnden, barnavårdsnämnden, arbetslöshetsnämnden, hemhjälpnämnden, husmodersesternämnden, pensionsnämndsdelegerade, folkköksstyrelsen och styrelsen för vård och undervisning av psykiskt efterblivna; mottagning: stadshuset, 2 tr.; t. 54 05 00 (växel); alla vardagar efter överenskommelse.

Tomson, R. V., stadsfullm. (rotel VII, kulturröteln: ärenden rörande skolor och lärda verk samt i allmänhet kulturella ärenden ävensom ang. Prins Eugens Waldemarsudde). Ordf. i folkskoledirektionen, styrelsen för de kommunala flickskolorna, styrelsen för handelsrealskolan, styrelsen för tekniska realskolan, styrelsen för hushållstekniska realskolan, lärlings- och yrkesskolstyrelsen, biblioteksnämnden, arkivnämnden, museinämnden och styrelsen för Liljevalchs konsthall; mottagning: stadshuset, 1 tr.; t. 54 05 00 (växel); alla vardagar efter överenskommelse.

Mårtens, G. H. M., stadsfullm. (rotel VIII, sjukvårdsroteln: ärenden rörande sjukhusdirektionens, hälsovårdsnämndens samt folktandvårdsstyrelsens arbetsområden m. m.). Ordf. i sjukhusdirektionen, hälsovårdsnämnden och folktandvårdsstyrelsen; mottagning: stadshuset, 1 tr.; t. 54 05 00 (växel); alla vardagar efter överenskommelse.

Sekreterare.

Nilsson, K.-E. B., vice stadssekreterare.

Revisorer.

Stadsfullmäktige utse årligen i december fem revisorer jämte tre suppleanter för granskning av stadskollegiets, besvärnämndens, drätselnämndens, direktionens för stadens uppbördsväsen, lönenämndens, handels- och sjöfartsnämndens, styrelsens för Liljevalchs konsthall samt skönhetsrådets räkenskaper och förvaltning under nästföljande år. Nämnda revisorer verkställa även granskning av räkenskaper m. m. för de av stadsfullmäktige eller stadskollegiet tillsatta kommittéer och beredningar.

Franzén, S. V., revisor.

Hellgren, S. A. B., ingenjör.

Lysell, J. O. R., direktör.

Löfgren, H. S., direktör.

Olson, E. H., revisor, ordf.

Suppleanter:

Hedberg, K. J., revisor.

Molinsky, J. V., svetsare.

Nelander, O. M. V., ombudsman.

Förtvarande borgarråd.

Björklund, C. G., (industriroteln), vald för tiden ¹⁸/₁₂ 1928—³⁰/₉ 1940. **Eriksson, Bertil K. J.** (personalroteln), vald för tiden ¹⁵/₁₀ 1946—¹⁵/₁₀ 1950; avliden ²³/₄ 1948. **Ewerlöf, K. G.** (drätselroteln), vald för tiden ¹/₄ 1931—¹⁵/₆ 1936. **Göransson, K. H.** (industriroteln), vald för tiden ¹/₁₀ 1940—¹⁵/₁₀ 1950; avliden ²⁵/₁₁ 1952. **Höglund, C. Z. K.** (drätselroteln), vald för tiden ¹/₁₀ 1940—¹⁵/₁₀ 1950. **Juhlin-Dannfelt, C. G.** (drätselroteln), vald för tiden ¹/₄ 1920—²¹/₆ 1926. **Karlsson, Victor E.** (socialroteln), vald för tiden ¹/₄ 1920—¹⁴/₁₀ 1946; avliden ¹²/₉ 1949. **Larsson, Oscar E.** (kulturroteln), vald för tiden ¹/₄ 1920—¹⁴/₁₀ 1946. **Larsson, Yngve G. R.** (gaturoteln 1924—1940, stadsbyggnadsroteln 1940—1946), vald för tiden ²⁶/₅ 1924—¹⁴/₁₀ 1946. **Meurling, C. H. F.** (fastighetsroteln), vald för tiden ¹/₄ 1920—⁷/₄ 1924. **Persson, S. E.** (fastighetsroteln), vald för tiden ¹⁵/₁₀ 1946—¹⁵/₁₀ 1950. **Sandberg, H. K. A.** (gaturoteln 1920—1924, fastighetsroteln 1924—1946), vald för tiden ¹/₄ 1920—¹⁴/₁₀ 1946. **Sundberg, H. G. F.** (drätselroteln), vald för tiden ¹⁵/₆ 1936—³⁰/₉ 1940. **Söderlund, G.** (drätselroteln), vald för tiden ²¹/₆ 1926—¹/₄ 1931. **Wahlbärj, J.** (socialroteln), vald för tiden ¹⁵/₁₀ 1946—¹⁵/₁₀ 1950; tjl. ¹/₁₁ 1949—¹⁵/₁₀ 1950. **Åkerman, G. R. J.** (industriroteln), vald för tiden ¹/₄ 1920—¹⁸/₁₂ 1928. **Öman, I.** (personalroteln), vald för tiden ¹/₁₀ 1940—¹⁴/₁₀ 1946.

Stadskansliet.

Stadshuset, 1 tr. (postadress: postfack, Stockholm 1); t. 54 05 00 (växel); expeditionstid: 9—17.

Stadskansliet inrättades i samband med stadsförvaltningens omorganisation år 1920. Efter denna tid har kansliet vid olika tillfällen omorganiserats och utvidgats. Sålunda tillkom år 1939 juridiska avdelningen, år 1941 finansavdelningen samt år 1947 organisationsavdelningen.

Enligt nu gällande instruktion har stadskansliet till uppgift att utföra sekreterar- och kansligörömmål hos stadsfullmäktige och stadskollegiet samt åt borgarråden. Det åligger vidare stadskansliet att biträda stadskollegiet och borgarrådsberedningens ordförande vid budgetberedningen och vid utredning av ekonomiska ärenden av större vikt samt att lämna stadskollegiet, stadens nämnder och borgarråden juridiskt biträde. Stadskansliet har även till uppgift att med laga verkan mottaga stämningar, som skola delgivas stadskollegiet eller stadens nämnder, ävensom att för stadens samtliga förvaltningar handlägga vissa ärenden angående uppskov med tjänstgöring enligt värnpliktslagen. Stadskansliet lyder under stadskollegiet, som fastställer dess instruktion.

Stadskansliet består av sekreteraravdelningen, juridiska avdelningen, finansavdelningen, organi-

SK sationsavdelningen samt en för avdelningarna gemensam kansliexpedition.

Borgarrådsberedningens ordförande är chef för stadskansliet. Chefer för kansliets olika avdelningar äro: för sekreteraravdelningen jämte kansliexpeditionen stadssekreteraren, för juridiska avdelningen stadsjuristen, för finansavdelningen finanssekreteraren samt för organisationsavdelningen organisationsdirektören.

Sekreteraravdelningen åligger att biträda vid uppsättandet av förslag till stadskollegiets utlåtanden; att efter vederbörliga anvisningar uppsätta föredragningslistor; att ombesörja kallelser till samt föra protokoll vid stadsfullmäktiges och stadskollegiets sammanträden; att uppsätta och expediera stadsfullmäktiges och stadskollegiets beslut; att tillhandagå borgarråden och nämnderna med sekreterarbiträde samt att ombesörja utgivandet av kommunala handböcker och kommunal författningssamling.

Stadssekreteraren är skyldig mottaga förordnande som sekreterare hos stadsfullmäktige. Stadssekreteraren tjänstgör tillika såsom stadskollegiets sekreterare samt har att närvara vid borgarrådsberedningens sammanträden. Stadssekreteraren är jämväl skyldig att, om så påkallas, lämna sekreterarbiträde åt stadskollegiets ordförande eller borgarråd.

Vice stadssekreterare och sekreterare hava åliggande att lämna erforderligt sekreterarbiträde åt borgarråden samt att mottaga förordnande som sekreterare hos stadsfullmäktige, stadskollegiet, borgarrådsberedningen och stadens nämnder. Vice stadssekreterare uppehåller i förekommande fall, efter stadskollegiets bestämmande, stadssekreterarens befattning. En av sekreterarna förestår kansliets handboksavdelning med åliggande att ombesörja utgivandet av kommunala handböcker och kommunal författningssamling. En sekreterare har till uppgift att i skatte- och taxeringspörmål bistå stadens olika förvaltningsorgan och andra institutioner, som företräda stadens intressen, samt att upprätta stadens huvuddeklarationer. Nämnda befattningshavare åligger dessutom att såsom ombud för staden tillvarata dess intressen även i egenskap av skattetagare (d. v. s. med avseende å skatteunderlagets storlek) hos beskattningsnämnderna samt hos skattedomstolarna.

Juridiska avdelningen åligger att lämna stadens organ erforderligt juridiskt biträde, att avgiva utlåtanden i de ärenden, som för sådant ändamål överlämnas till avdelningen av stadskollegiet, borgarråd eller stadens nämnder samt att efter uppdrag bevaka och föra stadens talan inför domstol eller annan myndighet.

Stadsjuristen åligger att själv eller genom av honom förordnad tjänsteman anhängiggöra och föra stadens talan inför domstol och andra myndigheter samt att, där nämnd gör framställning om ombudsmannabiträde, efter samråd med nämndens ordförande förordna tjänsteman inom avdelningen att lämna sådant biträde.

Vice stadsjuristen och stadsadvokat hava åliggande bl. a. att mottaga förordnande som ombudsman hos nämnd. Vice stadsjuristen uppehåller i förekommande fall stadsjuristens befattning.

Finansavdelningen åligger att tillhandagå stadskollegiet och borgarrådsberedningens ordförande vid budgetberedningen och vid utredning av ekonomiska ärenden av större vikt; att på anmodan av drätselnämnden biträda kammarkontoret med utredningsarbete i ekonomiska ärenden samt att svara för uppsättning och redigering av statutlåtandet och staten.

Finanssekreteraren ansvarar för fullgörandet av avdelningens uppgifter och har att fördela arbetet mellan tjänstemännen. Finanssekreteraren är skyldig att mottaga förordnande som sekreterare hos drätselnämnden.

Organisationsavdelningen har till uppgift att verkställa organisationsundersökningar beträffande olika delar av stadens förvaltning i syfte att åstadkomma rationalisering och effektivisering av förvaltningsarbetet. Avdelningen har även att utföra de övriga utredningar av administrativ och ekonomisk natur, som åt avdelningen uppdragas.

Kansliexpeditionen åligger att föra diaries, registratur och andra erforderliga längder och anteckningar; att vårda stadskansliets arkiv och bibliotek; att omhänderhava kansliets kassaregler och bokföring; att för stadens samtliga förvaltningar handlägga vissa ärenden angående uppskov med tjänstgöring enligt värpliktslagen; att ombesörja stenograferingen vid stadsfullmäktiges sammanträden samt tillse att talare beredas tillfälle att kontrollera stenogram; att ombesörja tryckningen av stadsfullmäktiges protokoll, yttranden, motioner samt stadskollegiets utlåtanden jämte därtill hörande bihang; samt att tillhandagå stadskansliets avdelningar med erforderlig biträdeshjälp. Föreståndare för kansliexpeditionen är en byråassistent.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stadskansli, fastställd av stadskollegiet 12 sept. 1940, med ändr. (Kf 1942: nr 71; 1946: nr 2; 1948: nr 235).

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 3,755,537 kr.; inkomster: driftbudgeten 34,300 kr.

Chef för stadskansliet.

Bergvall, J. H., borgarråd (se sid. 120).

Sekreteraravdelningen.

Stadssekreterare (B 19).

Löfquist, T. H. F. (förordn. t. o. m. ³⁰/4 1958).

Vice stadssekreterare (1,200 kr.).

Nilsson, K.-E. B. (se nedan).

Borgarrådssekreterare

(17,040—15,024 kr.).

Nilsson, K.-E. B. (hos borgarrådet för drätselroteln);

Lennerfors, E. S. (hos borgarrådet för personalroteln);

Jonasson, A. G. (hos borgarrådet för fastighetsroteln);

Calmfors, S. H., tjl. (se sid. 187), *tf. Linde-roth*, A. T. (hos borgarrådet för stadsbyggnadsroteln);

Radhe, S. A. (hos borgarrådet för industriroteln);

Hörlén, S. I., tjl. (se sid. 507), *tf. Andersson*, B. E. (hos borgarrådet för socialroteln);

Flodén, H. T. (hos borgarrådet för kulturroteln);

Engström, S. O. L. (hos borgarrådet för sjukvårdsroteln).

Hemper, S. E. O., tjl.

Sekreterare (15,528 kr.).

Svenonius, K.-H. E. (fastighetsroteln).

Sekreterare (35).

Bergström, H. (för skatterättsliga frågor).

Sekreterare

(10,800 kr. utan rörligt tillägg).

Karlsson, E. A. (hos stadskollegiets ordförande).

Biträdande sekreterare (11,376 kr.).

Rosander, K. L. W. (socialroteln).

Förste kammarskrivare (23).

Höglund, Elsa G. (biblioteket).

Kammarskrivare (21).

Gardelius, f. Blomberg, S. L. Gullan (sekreterare hos stadsfullmäktiges ordförande).

Juridiska avdelningen.

Stadsjurist (B 19).

Elsin, P. E. (förordn. t. o. m. ³¹/8 1955).

Vice stadsjurist (B 16).

Westman, E. G.

Stadsadvokater.

Spångberg, L. O. (B 13) (jfr sid. 224); Staedler, B. J. E. (B 13); Karlöf, E. A. (35), tjl. (se sid. 193); Malmberg, Ö. F. G. (35), Witt-Strömer, B. G. H. (35); Brandt, C. E. (33).

Byråassistent (24).

Fritjofson, G. V.

Kontorsassistent (18).¹⁾

Elg, Gunvor G.

Finansavdelningen.

Finanssekreterare (B 19).

von Heland, H. C. S. (förordn. t. o. m. ³⁰/4 1956).

Biträdande finanssekreterare (B 16).

Lundin, E. F.

Sekreterare (31).

Svenonius, K.-H. E., tjl. (se ovan); Engström, S. O. L., tjl. (se ovan), *tf. Cederstrand*, J. E.

Notarier (26).

Andersson, B. E., tjl. (se ovan), *tf. Trygger*, E.; Söderberg, G. E.

Förste kammarskrivare (23).

Trygger, E., tjl. (se ovan), *tf. Stenmark*, K. E.; Franzén, B. H. O.; Sandell, E. A.

Tjänstemän (10,236—8,136 kr.).

Cronholm, C. A.; Liedberg, E. G.

Organisationsavdelningen.

Hantverkargatan 3 A, 2 tr., K. t. 54 03 60 (växel); expeditionstid: 9—12, 13—16 (lördagar och dag före helgdag 9—14).

Organisationsdirektör (B 19).

Garpe, D. A. J.

Sekreterare (31).

Jonasson, A. G., tjl. (se ovan), *tf. Persson*, Y. L.; Hallberg, B. O. C. L.

Notarier (26).

Persson, Y. L., tjl. (se ovan), *tf. Tollemar*, C.-G. W.; Werner, R. G. V.; Wictorson, K.-E. A.; Wiström, J. O., tjl. (se sid. 511); Sandberg, E. A. M. (Ex).

Arbetsstudieingenjör (26).

Enge, S. B.

Förste kammarskrivare (23).

Naglun, K. G.

Tjänstemän.

Dahlin, T. J., Lundqvist, B., Hannell, L. B., Ham-margren, A. S., Bergkvist, N. L., Paulsson, K.-G. (13,224—8,628 kr.); Möller, S. E., Evesjö, S. W., Michanek, G. D., Bengtsson, J. W. G., Torsvik, S. S. (18,000—14,400 kr. utan rörligt tillägg).

¹⁾ Tjänsten är i staten upptagen under kansli-expeditionen (jfr nedan).

SK

Kansliexpeditionen.

Chef för kansliexpeditionen är stadssekreteraren (se sid. 122).

Byråassistent (25).

Moberg, A. G. H., föreståndare för kansliexpeditionen.

Kontorsassistenter (18).

Hagander, Ebba K. T. (korrekturert till stadsfullmäktigettrycket m. m.); **Ahlbin, f. Johansson, Signe A. T.** (registraturet m. m.); dessutom en *kontorsassistent* placerad å juridiska avdelningen (se ovan).

Förste kontorsskrivare (16).

Ylander, K. R.; **Nyhult, f. Svensson, Vera G.** (hos borgarrådet för socialroteln); **Andersson, Ingrid M.** (hos borgarrådet för drätselroteln); **Sahlin, f. Svensson, S. K. Elisabeth** (hos borgarrådet för stadsbyggnadsroteln); dessutom en *förste kontorsskrivare* placerad å handboksavdelningen (se nedan).

Kontorsskrivare (13).

Wikström, Lillemor M. B.; **Nilsson, f. Janson, Ingrid M.** (juridiska avdelningen); **Wallin, Märta S. E.** (centrala kansliexpeditionen); **Broström, Gunnel I.** (hos borgarrådet för industriroteln); **Larsson, Eivor M.** (hos borgarrådet för kulturroteln); **Tankred, D. Inger E.** (hos borgarrådet för fastighetsroteln).

Sju *kanslibiträden* (varav ett å en icke ordinariebildande tjänst), ett *kontorsbiträde*. Härutöver äro tre *kanslibiträden* placerade å handboksavdelningen (se nedan).

Stenografer hos stadsfullmäktige (4,380 kr.).

Elfner, E.; **Lundman, E. A.**; **Michal, A.**; en vakant.

Övervaktmästare (16).

Olsson, E. V.

Förste vaktmästare (13).

Johansson, K. G.; **Guilotte, G. V. A.**

En *bilförare*, sju *expeditionsvakter*, tre *expeditionsvaktsbiträden*. En *expeditions-vakt* är härutöver placerad å handboksavdelningen (se nedan). Dessutom *tillfällig personal*.

Handboksavdelningen.

Klara Västra Kyrkogata 5, 3 tr., C.; t. 21 29 71 (*sekreteraren*), 21 29 72 (*handboksredaktionen*), 21 29 73; *expeditionstid*: 8,30—16,15 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Handboksavdelningen, som den 1 juli 1938 överflyttades till stadskansliet från statistiska kon-

toret, ombesörjer utgivandet av Stockholms kommunalkalender, Kommunal författningssamling för Stockholm jämte kommunala handböcker för speciella områden.

Det åligger även avdelningen att tillhandagå stadens nämnder, andra offentliga myndigheter ävensom pressen och allmänheten med upplysningar angående kommunalstyrelsen och vad därmed äger samband.

Sekreterare (28).

(Nuv. inneh. 31.)

Tersmeden, C. F. T. B. G.; t. 21 29 71.

Förste kontorsskrivare (16).¹⁾

Berglund, f. Jacobson, Dera E.; t. 21 29 73.

Tre *kanslibiträden*¹⁾, en *expeditions-vakt*¹⁾.

Statistiska kontoret.

Kaplansbacken 10 (postadress: postfach 502, Stockholm 1); t. 54 05 00 (växel); *expeditionstid*: 8,30—16,15 (lördagar och dag före helgdag 8,30—14).

Huvudstadens kommunala statistik går tillbaka till år 1868, då stadsfullmäktiges beredningsutskott började utge »Berättelse angående Stockholms kommunalförvaltning», vilken berättelse försågs med omfattande statistiska bilagor. Den första årgången av denna berättelse, som utkom år 1870 och avsåg år 1868, innehöll dessutom i många fall översikter för den sista femårsperioden, varför rätt fullständiga statistiska uppgifter finnas sedan år 1864 och i vissa fall från ännu äldre år. Jämsides med kommunalberättelsens statistiska avdelning började sedan vissa av stadens nämnder och styrelser utge specialpublikationer med delvis statistiskt innehåll. Dessa återfinnas dels i bihang till beredningsutskottets utlåtanden och memorial, dels såsom särskilda publikationer, bland vilka sistnämnda märkas de rätt omfattande av hälsovårdsnämnden och fattigvårdsnämnden utgivna berättelserna.

Försök till centralisation av den kommunala statistiken för enhetlighets och jämförbarhets vinande vid behandlingen av det allt mer växande statistiska materialet gjordes vid flera tillfällen, men ledde ej till något resultat förrän år 1905, då stadsfullmäktige den 20 mars beslöt inrättandet av en särskild kommunalstatistisk anstalt, vilken under namn av *Stockholms stads statistiska kontor* trädde i verksamhet i juli månad samma år. Vid den kommunala omorganisationen år 1920 gjordes kontorets styrelse till självständig förvaltningsnämnd. I avsikt att

¹⁾ Tjänsterna äro i staten upptagna under kansliexpeditionen (jfr ovan).

skapa ökade förutsättningar för ett rationellt utnyttjande av kontorets statistiska sakkunskap och för en ekonomisk och teknisk rationalisering av stadens statistiska arbeten och utredningar beslöt stadsfullmäktige den 15 juni 1939, på förslag av dåvarande kommunala omorganisationskommittén (kommunkalendern 1941, sid. 371), att med avskaffande av den särskilda styrelsen för statistiska kontoret förlägga kontoret direkt under stadskollegiet fr. o. m. den 1 oktober 1940. Efter stadsfullmäktiges medgivande den 21 juni 1937 (Utl. 1937: nr 243) biträdde kontoret med upprättandet av det i lag den 20 mars 1936 föreskrivna socialregistret för Stockholm. Kontoret handhade genom en särskild avdelning registrets första uppläggning och organisation. Registret har senare omorganiserats och fr. o. m. den 1 januari 1943 övertagits av fattigvårdsnämnden. Enligt stadsfullmäktiges beslut den 21 februari 1938 (Utl. 1938: nr 74) överflyttades handboksavdelningen, som ombesörjer utgivandet av Stockholms kommunalkalender och Kommunal författningssamling för Stockholm m. m., fr. o. m. den 1 juli 1938 från statistiska kontoret till stadskansliet.

Statistiska kontorets allmänna uppgift är att samla och vetenskapligt bearbeta samt offentliggöra uppgifter till belysande av Stockholms stads kommunala liv, dess förvaltning, sociala och ekonomiska förhållanden. Numera publicerar kontoret i sådant avseende (delvis i samverkan med andra institutioner): en statistisk årsbok, en allmän statistisk månadsskrift, en månadsöversikt av stadens fattigvårdsstatistik (stencil), en veckoöversikt av den sanitära statistiken, en kvartalsrapport (stencil) rörande bostadsbygget, statistiska årsberättelser rörande hälsovård, sjukvård, fattigvård och arbetslöshetshjälp, ävensom valstatistik och allmänna bostadsräkningar (de senaste i regel vart femte år) samt viss årlig statistik rörande folkpensionärer, mödrahjälp och bidragsförskott. Kontorets tryckta publikationer äro inrangerade i serien »Stockholms stads statistik». Utom denna serie har kontoret utgivit vissa publikationer av speciell karaktär rörande Stockholm.

Dessutom åligger det kontoret att utföra andra, inom kontorets verksamhetsområde fallande arbeten, som av stadsfullmäktige eller stadskollegiet beslutas eller på framställning av nämnd eller eljest åt kontoret uppdragas, samt i lämplig form och omfattning offentliggöra resultaten härav; att med uppmärksamhet följa övriga kontorets verksamhet berörande redogörelser eller åtgärder, som av kommunala myndigheter avgivas eller vidtagas, och på grund härav göra de framställningar, vartill kontoret kan finna anledning; att noggrant följa kommunalstatistikens utveckling även å andra orter samt söka för Stockholms stads statistik tillgodogöra härigenom vunnen erfarenhet; att främst genom tillhandahållande av kontorets publikationer i utbyte mot annan hithörande litteratur

tillförsäkra kontoret tillgång till för dess verksamhet erforderligt bibliotek; samt att i övrigt, i den mån förhållandena det medgiva, bistå kommunala myndigheter och befattningshavare eller andra med upplysningar i frågor, fallande inom kontorets verksamhetsområde.

För införskaffande av för verksamheten nödiga upplysningar äger kontoret att omedelbart hänvända sig till vederbörande myndigheter och institutioner samt har rätt att av stadens vederbörande myndigheter eller befattningshavare utan dröjsmål erhålla uppgifter rörande den förvaltning, som må vara åt dessa anförtrödd.

Statistiska kontorets bibliotek är ett specialbibliotek för statistik, särskilt kommunalstatistik, ävensom kommunalväsen i allmänhet samt sociala och ekonomiska frågor, framför allt rörande Stockholm och i viss utsträckning svenska förhållanden i övrigt. Det innehåller förutom gängse uppslagsböcker o. d. en rätt omfattande in- och utländsk kommunalstatistisk litteratur, vilken mestadels icke återfinnes i något annat offentligt svenskt bibliotek. De icke statistiska avdelningarna av biblioteket skola enligt stadsfullmäktiges beslut den 21 februari 1938 införlivas med stadskansliets bibliotek. Detta beslut har, på grund av lokalsvårigheter m. m. ännu icke kunnat genomföras.

Sedan år 1936 förfogar kontoret över en h å l k o r t s a n l ä g g n i n g med betydande kapacitet (fr. o. m. år 1952 maskiner såväl enligt system Bull som enligt typ Hollerith). Maskinavdelningen betjänar icke blott statistiska kontoret utan jämväl ett stort antal andra kommunala verk, statliga myndigheter och enskilda.

Bortsett från maskinavdelningen och biblioteket är arbetet inom kontoret sedan den 1 januari 1948 organiserat på tre utredningsavdelningar, envar under ledning av en förste aktuarie, och ett kansli.

Chefskapet över kontoret utövas av en direktör.

Instruktion. Instruktion för Stockholms stads statistiska kontor, antagen av stadskollegiet 6 febr. 1941 (Kf 1941: nr 14).

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 1,274,489 kr. (därav engångs 17,820 kr.); inkomster: driftbudgeten 179,300 kr.

Direktör (B 19)¹.

Öman, I. (förordn. t. o. m. ³¹/10 1959); mot-tagningstid: 14,30—15,30.

Förste aktuarie (37)

(ställföreträdare för direktören).

Olinder, O. (första avdelningen: hälsovårds- och sjukvårdsstatistik, befolknings- och socialstatistik).

¹ Lön för nuv. inneh. utgår enligt personligt avtal.

SK

Förste aktuarien (33).

Anger, K. A. F. (tredje avdelningen: statistisk årsbok och månadsskrift m. m.).
Bergström, N. V. (andra avdelningen: bostads- och byggnadsstatistik m. m.).
Ahlberg, K. G. (särskilda utredningar).

Aktuarien (28).

Andér, P.-E. (första avdelningen).
Brandt, P.-A. G. (maskinstatistik).
Jacobsson, G. F. (kansliet).

Amanuens (24).

Nilsson, N. B. (andra avdelningen).

Kammarsskrivare (21).

Apell, Å. K. E. (maskinstatistik).

Förste kontorsskrivare (16).

Dalström, f. Wallmark, Inga M. (kansliet); Bro-

berg, Britta I. (biblioteket); Trulsson, A. M. (Margit) (maskinstatistik); Eriksson, f. Sperling, H. B. (Brita) (andra avd.); Fornell, Vera M. (första avd.); Klemming, Maude E. D. M. (tredje avd.); Thunström, f. Nilsén, Margit V., registrator (kansliet); Andersson, f. Henneberg, Karin (tredje avd.); Ekebohm, f. Engström, Maggie V. (första avd.); Sundberg, S. G. (maskinstatistik).

Desutom fyra *kontorsskrivare* å ordinariebildande tjänster samt två *kontorsskrivare* å icke ordinariebildande tjänster, nitton *kansli-biträden* å ordinariebildande tjänster, tjugutt *kontorsbiträden* å ordinariebildande tjänster samt fyra *kontorsbiträden* å icke ordinariebildande tjänster.

Förste expeditionsvakt (12).

Jonsson, W. V.

Ett *expeditionsvaktsbiträde*.

Stockholms stads besvärsnämnd.

Besvärsnämnden.

Expedition: stadskansliet (se sid. 121), stadshuset, 1 tr. (postadress: postfack, Stockholm 1); t. 54 05 00 (växel); expeditionstid 11—14.

Kommunallagen 68 § innehåller bestämmelse därom att, enligt särskilda av k. m:t meddelade föreskrifter, vissa beslut av stadens nämnder skola kunna överklagas hos stadskollegiet eller hos nämnd. Med stadgandet har närmast avsetts att möjliggöra inrättandet av ett besvärsinstitut i tjänstetillsättningsfrågor.¹⁾

Efter framställning av stadsfullmäktige den 19 oktober 1936 kom ett sådant besvärsinstitut till stånd genom k. m:ts stadga den 5 mars 1937 ang. besvär i vissa fall över nämnds beslut om tillsättande av eller förordnande å tjänstebefattning å Stockholms stads lönestat. Såsom sådan befattning har efter tillkomsten av 1947 års allmänna tjänstereglemente ansetts tjänst, som i lönestaten redovisas under rubriken *tjänster enligt tjänsteförteckning*. I sagda förteckning uppföras sådana tjänster vid en ordinarie förvaltning som inrättats för bestridande av stadigvarande uppgifter. Innehavaren av en dylik *ordinariebildande tjänst* blir som regel automatiskt ordinarie tjänsteman efter 36 anställningsmånader som extra tjänsteman hos staden.

Enligt besvärstadgan äger den, som ej åtnöjes med nämnds beslut av ifrågavarande art, att anföra besvär däröver hos *Stockholms stads besvärsnämnd*. Från denna besvärsoordning äro undantagna besvär i s. k. självförvaltningsärenden (se sid. 106). Bland självförvaltningsärenden må nämnas sådana, som angå undervisningsväsendet, samt sådana, som bl. a. tillhöra byggnadsnämndens, fattigvårdsnämndens, barnavårdsnämndens, familjebidragsnämndens, sjukhusdirektionens och hälsovårdsnämndens förvaltningsområden.

¹⁾ En redogörelse för den tidigare behandlingen av frågan om inrättande av ett kommunalt besvärsinstitut i tjänstetillsättningsfrågor m. m. finnes intagen i Utl. 1936: nr 350, sid. 1667—1672.

Besvär rörande tillsättning av eller förordnande å befattningar, tillhörande byggnadsnämnden, fattigvårdsnämnden, barnavårdsnämnden, hälsovårdsnämnden samt sjukhusdirektionens egentliga sjukvårdspersonal ävensom läraretillsättningar kunna sålunda icke upptagas av besvärsnämnden, utan skola handläggas i den ordning, som i vederbörliga författningar finnes stadgat.

Däremot kunna besvär föras hos besvärsnämnden angående övriga tjänstetillsättningar inom kommunalförvaltningen, däribland jämväl beslut av sjukhusdirektionen rörande befattningshavare, tillhörande kontors- och ekonomipersonalen samt av lärlings- och yrkesskolstyrelsen rörande andra tjänster än rektor och lärare.

Besvär till besvärsnämnden skola ingivas till stadskansliet senast å fjortonde dagen från det den klagande erhöill del av beslutet, dagen, då detta skedde, likväl oräkнад. Sedan besvär inkommit, skola de genom stadskansliets försorg överlämnas för yttrande till den nämnd, vars beslut överklagats. Innan nämnden avgiver yttrande, skall tillfälle beredas den, som tillsatts eller förordnats å befattningen, att avgiva förklaring över besvären. Sedan yttrande jämte eventuell avgiven förklaring inkommit till besvärsnämnden, skall denna, så skyndsamt omständigheterna det medgiva, upptaga ärendet till avgörande. Ändring av överklagat beslut må ej ske, om ej minst fyra av besvärsnämndens ledamöter äro om ändringen ense. Vid ärendes handläggning gälla för ledamöterna vissa jävsbestämmelser (se stadgans § 10). Besvärsnämndens beslut kunna överklagas hos överståthållarämbetet i enlighet med särskilda stadganden i 68 § kommunallagen.

Besvärsnämnden består av fem ledamöter jämte tre suppleanter, vilka utses av stadskollegiet årligen i oktober månad för tiden till nästa val. Nämnden utser vid början av varje tjänstgöringsår inom sig ordförande och vice ordförande. Till biträde vid fullgörandet av sitt uppdrag antager nämnden för löpande tjänstgöringsår en lagfaren, med stadens förvaltning förtrogen sekreterare. Han äger deltaga i nämndens överläggningar med rätt att fram-

BsvN ställa förslag och få sin mening antecknad till protokollet. Nämndens expedition utgöres av stadskansliet.

Stadskollegiets senaste val av ledamöter och suppleanter i nämnden ägde rum den 23 oktober 1953 för tiden intill nästa val i oktober 1954.

Författningar. Stadga ang. besvär i vissa fall över nämnds beslut om tillsättande av eller förordnande å tjänstebefattning å Stockholms stads lönestat, fastställd av k. m:t 5 mars 1937 (Kf 1937: nr 3: II). Jfr besvärsnämndens berättelse för tiden $\frac{1}{4}$ 1937— $\frac{30}{100}$ 1938 (Bih. 1939: nr 16). Lag 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm, med ändr. (Kf 1950: nr 61). Lag 21 juni 1946 om rätt att i mål och ärenden som tillhöra stats- eller kommunalmyndighets handläggning insända handlingar med posten m. m. (Kf 1946: nr 35), med ändr.

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 3,000 kr.

Besvärsnämndens ledamöter.

Ordförande (500 kr.).

Johansson, Erik G., f. d. förbundskassör, stadsfullm.; t. 40 82 85; mottagning efter överenskommelse.

Vice ordförande.

Steenberg, K. J. E., f. d. folkskolinspektör.

Övriga ledamöter.

Karlsson, G. Verner, stationsförmän, stadsfullm.
Lönnqvist, P. O.-F., förste byråsekreterare, stadsfullm.

Ossbahr, C. P., advokat, stadsfullm.

Suppleanter.¹⁾

Julin, f. Liljenbrunn, Gertrud J., ombudsman, stadsfullm.

Orre, O. S. W., direktör, stadsfullm.

Stadig, A. G., ombudsman, stadsfullm.

Sekreterare.

Svenonius, K.-H. E., extra sekreterare (se sid. 123).

Revisorer.

Gemensamma för stadskollegiet m. fl. (se sid. 121).

¹⁾ Enligt nämndens beslut skola ordföranden samt ledamoten hr Karlsson vid förfall i första hand ersättas av suppleanten hr Stadig samt vice ordföranden och ledamoten hr Lönnqvist i första hand av suppleanten fru Julin och ledamoten hr Ossbahr av suppleanten hr Orre. För det fall att hr Stadig är förhindrad att inträda som suppleant, skola hr Orre och fru Julin inträda i nämnd ordning. Därest fru Julin och hr Orre äro förhindrade att inträda som suppleanter för varandra, skall hr Stadig inträda i deras ställe.

Stockholms stads valnämnd.

Valnämnden.

Expedition: se nedan valnämndens kansli.

Enligt den till och med år 1953 gällande ordningen har det ankommit på magistraten att förbereda och leda såväl de kommunala valen — val av stadsfullmäktige och kyrkofullmäktige — som valen till riksdagens andra kammare. Magistraten har verkställt röstsammanräkningen vid de kommunala valen, medan motsvarande uppgift beträffande andrakammarvalen ankommit på överståthållarämbetet.

Den 16 mars 1953 godkände stadsfullmäktige för sin del ett av stadskollegiets rådhusrättskommitté framlagt förslag om överflyttning till andra organ av magistratens bestyr med de allmänna valen samt beslöt att i skrivelse till k. m:t anhålla om åtgärder för utfärdande av de författningsändringar, som erfordrades för förslaget genomförande (jfr Utl. 1953: nr 76).

Sedan k. m:t i proposition till 1953 års riksdag framlagt erforderliga författningsförslag i enlighet med stadens framställning och riksdagen godkänt dessa förslag, har k. m:t den 22 maj 1953 utfärdat lagar om ändringar i lagen om val till riksdagen, kommunala vallagen, lagen om kommunalstyrelse i Stockholm och lagen om församlingstyrelse i Stockholm.

Den sålunda beslutade ändrade ordningen beträffande de allmänna valen i Stockholm, vilken trätt i kraft från och med år 1954, innebär, att magistratens bestyr med valen i huvudsak överflyttas till en särskilt tillsatt nämnd, *Stockholms stads valnämnd*, sammansatt i enlighet med vad som gäller för motsvarande, redan befintliga organ i landskommuner och städer under landsrätt.

Å valnämnden ankommer att handhåva valförrättningen i fråga om såväl de kommunala valen som andrakammarvalen ävensom att vidtaga vissa förberedande åtgärder för valen, såsom granskning av anmärkningar mot röstlängden och utfärdande av röstkort och röstlängdsutdrag m. m. Röstsammanräkningen verkställs i fråga om de kommunala valen av överståthållarämbetet, som redan förut har detta åliggande beträffande andrakammarvalen.

Valnämnden består av fem inom staden boende personer, vilka utses för fyra år. Ordföranden jämte suppleant för honom förordnas av överståthållarämbetet, medan de fyra ledamöterna

jämte lika antal suppleanter skola väljas av stadsfullmäktige i december månad året före valperiodens ingång. Enligt en till lagen om ändring i lagen om val till riksdagen den 22 maj 1953 fogad övergångsbestämmelse förträttades val första gången i december 1953.

Av stadsfullmäktige lämnat uppdrag att vara ledamot eller suppleant i valnämnd må ej annan avsäga sig än ämbets- eller tjänsteman, som av sin befattning är hindrad att fullgöra uppdraget, den som uppnått sextio års ålder samt den vilken eljest uppger hinder, som av fullmäktige godkännes.

Menar någon, att val av ledamot eller suppleant i valnämnd icke skett i laga ordning, eller vill någon klaga däröver att av honom gjord avsägelse av uppdrag såsom ledamot eller suppleant icke godkänts, äger han att hos överståthållarämbetet anföra besvär sist å femtonde dagen, i förra fallet från den dag valet hölls, och i senare fallet från den dag, då det beslut meddelades, däri rättelse sökes. Över ämbetets utslag i sådant mål må klagan ej föras.

Såsom valnämndens kansli fungerar mantalsverket.

Författningar. Lag 22 maj 1953 om ändring i lagen 26 nov. 1920 om val till riksdagen (Kf 1953: nr 39). Lag 22 maj 1953 om ändrad lydelse av 63 § kommunala vallagen 6 juni 1930 (Kf 1953: nr 40). Lag 22 maj 1953 om ändrad lydelse av 13 § tredje stycket och 14 § lagen 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm (Kf 1953: nr 37 II). Lag 22 maj 1953 om ändrad lydelse av 5, 10 och 11 §§ lagen 6 juni 1930 om församlingstyrelse i Stockholm (Kf 1953: nr 38 II). Stadga för Stockholms stads mantals- och uppbördsverk (Kf 1947: nr 65), med ändr.

Valnämndens ledamöter

(för åren 1954—1957).

Ordförande

(utsedd av överståthållarämbetet).

Ekemar, K. E., f. d. kanslidirektör.

Suppleant för ordföranden

(utsedd av överståthållarämbetet).

Grafström, N. Hj., härads hövding.

Ledamöter

(utsedda av stadsfullmäktige).

Ljung, A. J. H., förrådsarbetare, stadsfullm.
 Lorentzi, J. H. B., direktör.
 Orre, O. S. W., direktör, stadsfullm.
 Sundström, E. T., sekreterare, stadsfullm.

Suppleanter¹⁾

(utsedda av stadsfullmäktige).

Brundell, A. B., ombudsman.

¹⁾ Enligt nämndens beslut skola vid förfall för de av stadsfullmäktige valda ledamöterna i första hand inträda: för ledamöterna hrr Ljung och Sundström suppleanterna hrr Brundell, Vigedal, Widegren och Englund i nu nämnd ordning, för ledamoten hr Lorentzi suppleanterna hrr Widegren, Englund, Brundell och Vigedal i

Englund, P.-O., redaktör, stadsfullm.
 Widegren, K. R., civilingenjör.
 Vigedal, B. R., instruktör, stadsfullm.

Sekreterare (2,000 kr.).

Linde, P. G. A. G., tf. sekreterare (se sid. 54).

Valnämndens kansli.

*Torsgatan 21 (postadress: Stockholm 6);
 t. 34 05 20; expeditionstid: 9—15 (lördagar
 och dag före helgdag 9—13).*

Som valnämndens kansli och verkställande organ fungerar mantalsverket (se sid. 54).

nu nämnd ordning samt för ledamoten hr Orre suppleanterna hrr Englund, Widegren, Brundell och Vigedal i nu nämnd ordning.

Stockholms stads revisionsväsen.

Revisionsutskottet.

Kungsgatan 34, 4 tr., C. (jfr nedan revisionskontoret).

Revisionsarbetet inom Stockholms stads förvaltning bedrivs dels genom kommunal revision, dels genom administrativ revision. Den kommunala revisionen är den form, i vilken stadsfullmäktige kunna ställa vederbörande nämnder och styrelser till ansvar för det sätt, varpå dessa handhaft verkställighet och förvaltning inom resp. verksamhetsområden. Den administrativa revisionen däremot åsyftar att utöva en löpande kontroll å redovisningen, penningförvaltningen m. m. inom samtliga verksamhetsgrenar. Den förra revisionen åsyftar en saklig granskning av förvaltningen överbärande ur lämplighetssynpunkt, medan den administrativa revisionen har till uppgift att utöva en i huvudsak formell kontroll av den ekonomiska förvaltningen, d. v. s. prövning av utgifters och inkomsters siffermässiga riktighet samt deras överensstämmelse med gällande författningar, fattade beslut etc. Den kommunala revisionen utföres såsom förtroendeuppdrag av revisorer, valda av stadsfullmäktige, under det att den administrativa revisionen verkställs av tjänstemän, tillhörande ett särskilt kommunalt verk, revisionskontoret.

De båda formerna för revisionsverksamheten hava emellertid samma huvudsyfte, nämligen utövande av kontroll över förvaltningen, och äga följaktligen ett nära samband med varandra. Den kommunala revisionen måste föregås av och i viss utsträckning stödja sig på den administrativa; den senare å sin sida äger i sista hand inga andra medel till sitt förfogande för vinnande av påyrkade rättelser än att till de kommunvalda revisorerna framföra sina anmärkningar, att av dessa upptagas, i den mån de anse skäl härför förelägga.

Beträffande den historiska utvecklingen av den kommunala och den administrativa revisionen inom huvudstadens kommunalförvaltning m. m., se nedan sid. 132.

För utredning av olika framkomna förslag rörande reformering av stadens revisionsväsen tillsatte stadskollegiet år 1923 en kommitté, vilken i år 1924 och 1927 avgivna betänkanden (jfr Bih. 1924: nr 72, 1925: nr 46; Utl. 1930: nr 180) framlade vissa förslag, åsyftande att åvägbringa en förbättrad effektivitet av revisionsarbetet under bibehållande i stort sett av förutvarande organisationsformer. Med biträdande i huvudsak av ett av tjänstnämnden i ärendet

framlagt förslag (jfr Utl. 1930: nr 180) beslöt stadsfullmäktige emellertid den 19 maj 1930 för sin del godkänna vissa rätt omfattande förändringar i fråga om organisationen av huvudstadens revisionsväsen, innebärande en samorganisation av den kommunala och den administrativa revisionen under ledning av en särskild nyinrättad institution, revisionsutskottet, ävensom vissa andra omläggningar till vinnande av större effektivitet och enhetlighet i revisionsarbetet.

Den nya organisationen av huvudstadens revisionsväsen, vilken fastställdes av k. m:t den 1 augusti 1930 och trädde i kraft fr. o. m. år 1931, innebar i huvudsak följande.

De viktigare bestämmelserna rörande revisionsarbetets organisation — utöver vad som innefattas i lag om kommunalstyrelse i Stockholm §§ 51, 53 (se nedan) — sammanfattades i en särskild författning, revisionsstadgan för Stockholm. Enligt denna tillkommer den närmaste ledningen av det kommunala revisionsarbetet en särskild institution, *revisionsutskottet*, bestående av sju ledamöter jämte sju suppleanter, vilka årligen i december månad utses av stadsfullmäktige bland de för de olika förvaltningsnämnderna utsedda revisorerna.

Revisionsutskottet har till uppgift att övervaka revisionsarbetets allmänna gång, utöva ledningen av stadens revisionskontor samt handlägga de revisionsarbetet berörande angelägenheter i övrigt, vilka av stadsfullmäktige åt utskottet överlämnas. För handläggning av vissa frågor av mindre betydelse har revisionsutskottet jämlikt 9 § revisionsstadgan tillsatt särskilda delegerade, bestående av utskottets ordförande och vice ordförande samt tjänsteförrättande stadsrevisor.

Ordförande i revisionsutskottet utses av stadsfullmäktige bland utskottets ledamöter. Vice ordförande utser utskottet inom sig. Vid ledningen av revisionskontorets arbeten biträdes utskottet av detta kontors chef, stadsrevisor, vilken jämväl äger närvara vid utskottets sammanträden, med rätt att deltaga i överläggningarna men ej i besluten. Protokollsförare hos revisionsutskottet är den föreståndare för revisionslott (vid revisionskontoret), som utskottet därtill utser.

Revisionskontorets räkenskaper skola granskas av tjänstnämnden i avseende å utgifter för löner, arvoden och pensioner. Därjämte skall revisionsutskottet årligen för stadsfullmäktige framlägga en översikt över revisionskontorets utgifter i olika hänseenden med upplysning tillika om resultatet av lönenämndens granskning.

RU

Stadsfullmäktige godkände den 15 oktober 1953 förslag till ändrad organisation av stadens revisionsväsen samt till ny revisionsstadga (Utl. 1953: nr 314). Besvär över stadsfullmäktiges beslut hava emellertid anförts hos överståthållarämbetet och beslutet har ännu ej vunnit fastställelse.

Författningar. Revisionsstadga för Stockholm, fastställd av k. m:t 9 april 1936, med ändr. (Kf 1951: nr 69). Lag 15 juni 1935 om kommunalstyrelse i Stockholm 20, 51, 52, 53 §§ (Kf 1950: nr 61, 1951: nr 8, 48; 1953: nr 37).

Stat år 1954. Utgifter: driftbudgeten 965,730 kr.; inkomster: driftbudgeten 2,600 kr.

Revisionsutskottets ledamöter.

Ordförande

(utsedd av stadsfullmäktige).

Olson, E. Hj., revisor.

Vice ordförande.

Hedelius, A. Hj., lektor.

Övriga ledamöter.

Breding, G. E., expeditiönsföreståndare.

Enestad, J. I., direktör.

Jonsson, E. A., kassör.

Lindgren, Ingeborg I., bryggeriarbeterska.

Löfgren, H. S., direktör.

Suppleanter.¹⁾

Schützler, G. V., kontorschef.

Danielson, P. G. F., direktör, stadsfullm.

Franzén, S. V., revisor.

Eriksson, Ulla M., överpostexpeditör.

Gustavsson, K. G., tjänsteman.

Andersson, A. H., kassaföreståndare.

Lorentzi, J. H. B., direktör.

Sekreterare.

Romstedt, G. E. H., förste revisor (se sid. 134).

Revisionsutskottets delegerade.

Olson, E. Hj., ordf.; Hedelius, A. Hj.; tjänsteförträttande stadsrevisorn.

Av stadsfullmäktige utsedda revisorer hos stadens nämnder och styrelser.

En kommunal revision förefanns i Stockholm i viss mån redan på 1600-talet. I 1619 års stadga om städernas administration lämnades sålunda

¹⁾ Suppleanterna äro här upptagna i samma ordningsföljd som de ledamöter, inberäknat ordföranden och vice ordföranden, vilkas ersättare de enligt utskottets beslut i första hand skola vara.

föreskrifter om de av magistraten uppgjorda räkenskapernas granskning genom ett utskott av borgerskapets äldste. Sedan medelsförvaltningen år 1813 överlämnats till den då inrättade drätselkommisionen, tillsattes en särskild kommunal revision, bestående av tre av magistratens ledamöter och tre av borgerskapets äldste utsedda representanter. Av dessa revisorer framställda anmärkningar skulle i sista hand hänskjutas till k. m:ts avgörande. Sedermera, år 1840, blev kammarrätten den slutliga instansen.

I samband med den gamla borgerliga förvaltningens ombildning till en enhetlig stadskommun skedde även en nyorganisation av den kommunala revisionen.

Jämlikt 51 § nu gällande kommunallag skola stadsfullmäktige årligen genom revisorer, vilka fullmäktige utse, granska dem underlydande nämnders förvaltning under nästföljande året. Sedan revisionsberättelse till fullmäktige inkommit och vederbörande fått tillfälle att förklara sig över gjorda anmärkningar, äga fullmäktige enligt 53 § kommunallagen att besluta öfvervida framställd anmärkning skall förfalla och ansvarsfrihet för förvaltningen meddelas eller laga åtgärd för bevarande av stadens rätt skall vidtagas.

I fråga om valbarhet till revisionsuppdrag, jäv att deltaga i sådant val samt i beslut i anledning av revision stadgas i 51 § samma lag att den, vilken såsom ledamot av stadskollegiet eller av någon stadens nämnd eller eljest är redovisningsskyldig till staden, må icke väljas till revisor eller revisorssuppleant för granskning av förvaltning, för vilken han har att redovisa, ej heller deltaga i val av revisor eller revisorssuppleant för granskning av sådan förvaltning eller i beslut med anledning av granskningen.

Enligt revisionsstadgan för Stockholm skall för varje nämnd eller grupp av nämnder, för vilken särskilda revisorer utsetts, av stadsfullmäktige vid valet av revisorer tillika bland dem utses en ordförande, vilken det åligger att kalla revisorerna till sammanträdet samt leda arbetet.

Där ej särskilda bestämmelser annat föranleda, skall revisionsförrättning vara avslutad inom en månad efter den administrativa revisionens avslutande. Över verkställd revision skall berättelse avgivas samt överlämnas till stadsfullmäktige.

Revisorerna skola (under månaden näst efter valet) för sitt arbete uppgöra en arbetsplan, som skall överlämnas till revisionsutskottet. Å revisionsutskottet ankommer att granska de uppgjorda planerna och med ledning av dem tillse, att revisionsarbetet bedrives på vederbörligt sätt och avslutas inom föreskriven tid. Utskottet har även i övrigt att meddela revisorerna erforderliga anvisningar i frågor av allmän betydelse för revisionsarbetet samt beträffande formerna för detta arbete.

Vid revisionsarbetet äro vederbörande förvaltnings-, revisionskontoret och dess tjänstemän

ävensom anlätade utomstående revisorer skyldiga att tillhandagå med de upplysningar och det biträde, varom de av revisorerna anmodas. Likaså äro stadens chefstjänstemän och stadsrevisorn samt föreståndaren för vederbörande revisionslott skyldiga att efter kallelse närvara vid revisorernas sammanträden med rätt att deltaga i överläggningarna. Över anmärkning, som revisionskontoret framställt, få revisorerna ej fatta beslut annat än i närvaro av stadsrevisorn eller annan av honom utsedd tjänsteman. Den av revisionskontorets tjänstemän, som stadsrevisorn därtill utser, är jämväl skyldig att tjänstgöra såsom sekreterarbiträde åt vederbörande revisorer.

Beträffande av stadsfullmäktige utsedda revisorer för granskning av vissa utanför kommunalförvaltningen stående institutioners räkenskaper och förvaltning, se sid. 538. Enligt stadsfullmäktiges beslut skall person, som av fullmäktige utses för revision av utom kommunalförvaltningen stående institution, även om frågan om ansvarfrihet för institutionens förvaltning ej ankommer å stadsfullmäktiges prövning, hos stadsfullmäktige, med överlämnande av revisionsberättelsen, anmäla fullgörandet av sitt uppdrag.

Revisorer

(för granskning av stadens nämnders och styrelseras räkenskaper och förvaltning).

Beträffande dessa, se under vederbörande nämnd eller styrelse m. m.

Revisionskontoret.

Kungsgatan 34, 4 tr., C.; (betr. 2:a, 3:e och 6:e revisionslotterna se sid. 135); expeditionstid: 8,30—11,45 samt 12,45—16,30 (lördagar och dag före helgdag 8,30—11,45 samt 12,15—14).

Redan i början av 1700-talet förefunnos anstater till en särskild administrativ revision inom Stockholms stads förvaltning. Vid denna tid fanns nämligen på stadskamrerarkontoret under magistratens handelskollegium en särskild revisorsbefattning, underordnad stadskamrerartjänsten. Enligt ett av överståthållarämbetet och magistraten den 30 dec. 1746 fattat beslut erhöi denna revisor, ehuru fortfarande tillhörande stadskamrerarkontoret, en mera självständig ställning, i det han på sitt eget ansvar skulle fullgöra stadskamrerarens revisionsuppgifter. Sedan stadens medelsförvaltning år 1813 övertogs av drätselkommissionen och i samband därmed till kommissionen överflyttats stadskamrerarkontoret och stadsrevisorn, ålades den sist-

nämnde att granska stadens auktionsverks räkenskaper och uppgöra dess bokslut samt att revidera stadens övriga uppbördsmän och för emottagna medel redovisningsskyldiga tjänstemäns räkningar, ävensom dem, vilka inkommo över stadens rekviderade och upphandlade behov av alla slag. En särskild instruktion för stadsrevisorn av i huvudsak enahanda innehåll utfärdades år 1840.

Med ökningen i göromålen erhöi stadsrevisorn redan i början av 1800-talet till sitt biträde en kontorsskrivare. Dessa tvenne tjänstemän utgjorde stadens reviderande organ vid tiden för den nya kommunalrepresentationens början. Göromålen voro fortfarande i huvudsak inskränkta till att omfatta vissa räkenskaper för den förvaltning, som vid förenämnda tid handhades av drätselnämndens 1:a avdelning. Här gjorde stadsfullmäktige år 1865 den ändring, att samtliga nämnders och dem underlydande inrättningars räkenskaper skulle å stadens revisionskontor undergå siffergranskning, innan de överlämnades till utsedda revisorer. År 1870 antogs stadsfullmäktige en instruktion för stadsrevisorn, enligt vilken denne skulle tillsättas av stadsfullmäktige efter drätselnämndens hörande samt hava att granska samtliga kommunala räkenskaper och därvid tillse, att stadens rätt och bästa behörigen iakttoges. Sedan emellertid revisionen av stadens räkenskaper vunnit den omfattning, att det icke längre var möjligt för en enda person att följa och ansvara för varje detalj av granskningsarbetet, blev detta arbete fördelat på olika tjänstemän inom kontoret genom ny instruktion för Stockholms stads revisionskontor, som av stadsfullmäktige antogs den 16 maj 1893.

I samband med den omläggning av det kommunala revisionsväsendet, som trätt i kraft fr. o. m. år 1931, har revisionskontoret, som alltsedan den kommunala nyorganisationen av år 1862 varit inordnad under drätselnämnden, utbrutits ur denna nämnd och i stället underställt det nyinrättade revisionsutskottet.

Enligt revisionsstadgan för Stockholm har revisionskontoret till uppgift att verkställa den administrativa revisionen av stadens medelsförvaltning. Det åligger kontoret i sådant avseende att granska räkenskaper jämte tillhörande handlingar dels för stadens nämnder dels ock, där sådant särskilt föreskrives, för av staden understödda korporationer och inrättningar, samt, i den mån granskningen fullgöres, hålla räkenskaperna för varje särskild förvaltningsgren de av stadsfullmäktige för densamma utsedda revisorerna tillhanda ävensom till dem avlämna årligen upprättad förteckning över de av revisionskontoret avgivna, till dessa revisorers granskningsområde hörande anmärkningar. Kontoret åligger vidare att särskilt uppmärksamma de kontrollanordningar, som för revisionsarbetets underlättande inom olika förvaltningsgrenar vidtagas samt att avgiva de förslag till sådana an-

RU

ordningars förbättring, som kontoret kan finna erforderliga ävensom att med uppmärksamhet följa utvecklingen inom stadens kassa- och räkenskapsväsen samt avgiva förslag till de ändringar häruinnehållna, som finnas behöfliga.

Stadsfullmäktige hava fastställt vissa tidpunkter (varierande mellan 1 mars och 1 juni), inom vilka vederbörande myndigheters räkenskaper för närmast förlutet år skola vara avslutade och avlämnade till revisionskontoret.

Revisionskontorets granskning skall avse att kontrollera, att räkenskaperna äro riktiga till siffran, att de äro fullständigt verifierade, att inkomsterna uppburits och redovisats samt utgifterna verkställda och bokförts i enlighet med gällande stat eller eljest av stadsfullmäktige fastställda inkomstitlar eller beviljade anslag, gällande taxor och författningar, upprättade kontrakt, vederbörande myndigheters beslut och i öfrigt givna föreskrifter. Vid granskningen skall tillses, att stadens rätt och bästa behögrigen iakttagas. I största möjliga omfattning skall revisionskontorets arbete avse att i samarbete med vederbörande myndigheter undanröja anledning till revisionsanmärkning.

Revisionskontoret äger att från vederbörande nämnder eller underlydande verk erhålla de protokoll, räkenskaper och övriga handlingar, som för granskningsarbetets verkställande finnas nödiga. Kontoret äger därjämte att hos de myndigheter och institutioner, vilkas räkenskaper av kontoret granskas, verkställa inventeringar av kassor, värdehandlingar och förråd samt undersökningar rörande redovisningsväsendet.

Revisionen skall vara avslutad inom ett år efter räkenskapsårets utgång.

Revisionskontoret, vars chef är stadsrevisor, började redan år 1910 fördela sitt arbete å avdelningar eller lotter, men först från och med 1918 har denna uppdelning vunnit stadga.

Efter att tidigare ha utgjort tio, blev, genom den av stadsfullmäktige den 15 mars 1943 beslutade omorganisationen av revisionskontoret (se Bih. 1942: nr 55, Utl. 1942: nr 412), revisionsarbetet uppdelat å åtta revisionslotter. Den 30 juni 1950 hava stadsfullmäktige fattat beslut om ny omorganisation av revisionskontoret (se Bih. 1950: nr 55, Utl. 1950: nr 249). Stadsfullmäktiges sistnämnda beslut innefattar bl. a. medgivanden dels att granskningen av gas-, elektricitets- och vattenledningsverkens samt hamnstyrelsens räkenskaper överlättes till en enskild revisionsbyrå, till en början försöksvis under tre år, dels ock att 1:a revisionslotten omvandlas till en avdelning för systematisk revision samt att ett årligt anslag ställes till revisionskontorets förfogande, att i samband med den systematiska revisionen disponeras till utgivande av ersättning åt anlitad utomstående expertis. Vidare innefattar beslutet dels en föreskrift, att den administrativa revisionen skall vara avslutad senast den 31 december året efter räkenskapsåret och

den kommunala revisionen under därpå följande månad, dels ock ett uttalande, att revisionskontorets kansli och 1:a revisionslotten, så snart förhållandena det möjliggöra, skola sammanföras med stadskollegiets finans- och organisationsavdelningar inom gemensamma lokaler i och för åstadkommande av ett utvidgat och fördjupat samarbete mellan revisionskontoret och nämnda avdelningar. Efter omorganisationen är antalet lotter sju.

Stadsrevisor (B 19).

Larsson, L.-O. H.; t. 10 70 51.

Revisionskontorets expedition.

Kungsgatan 34, 4 tr., C.

Tel. 10 70 24.

Kontorsskrivare (13).

Lignell, f. Barkman, Elsa E.; t. 10 70 82.

1:a revisionslotten.

(Systematisk revision m. m.)

Förste revisor (33).

Romstedt, G. E. H.; t. 10 70 80.

Notarier (26).

Berndt, C. E.; Österberg, P.; t. 10 70 72.

Kammarsskrivare (21).

Hallersten, C. S.; t. 10 70 81.

Kontorsskrivare (13).

Blomström, f. Frisell, G. Elisabeth; t. 10 70 81.

4:e revisionslotten.

(Granskningen av sjukhusdirektionens, hälsovårdsnämndens och folktandvårdsstyrelsens räkenskaper och bokslut.)

Tel. 10 70 41.

Revisor (30).

Perndahl, M. B.; t. 10 70 52.

Revisorsassistenter (23).

Lindberg, C. S.; t. 21 44 23; Ek, C. E. V.; t. 10 70 44.

Kammarsskrivare (21).

Rödin, K. E. L.; t. 21 44 23.

5:e revisionslotten.

(Granskningen av fattigvårdsnämndens, barnavårdsnämndens, arbetslöshetsnämndens, nykterhetsnämndens, hemhjälpnämndens, pensionsnämndsdelgerades, husmoderssesternämndens,

ungdomsstyrelsens, styrelsens för vård och undervisning av psykiskt efterblivna och folkköksstyrelsens räkenskaper och bokslut.)

Tel. 22 55 00 (växel).

Revisor (30).

Kjellgren, G. F.; t. 10 70 08.

Revisorsassistenter (23).

Billström, D. E.; t. 21 42 71; Haggren, A. T.; t. 22 55 00 (växel).

Kammarsskrivare (21).

Norrström, S. G. A.; t. 22 55 00 (växel).

7:e revisionslotten.

(Granskningen av gatunämndens, kyrkogårdsnämndens samt idrotts- och friluftstyrelsens räkenskaper och bokslut.)

Revisor (30).

Alvarsten, S. F. N.; t. 10 70 17.

Revisorsassistent (23)

(nuv. inneh. g 17).

Hanström, R.; t. 10 70 76.

Kammarsskrivare (21).

Ekström, K. O.; t. 10 70 26; Holm, E. L. E., tjl. (se sid. 164), tf. Tell, L. I.; t. 10 70 26.

2:a, 3:e och 6:e revisionslotterna.

Sveavägen 28—30, 4 tr., C.; t. 11 31 77 (vaktrummet).

2:a revisionslotten.

(Granskningen av räkenskaper och bokslut för: stadskollegiet, besvärnämnden, drätselnämnden inkl. finansförvaltningen, lönenämnden, byggnadsnämnden, stadsplanenämnden, civilförvarsnämnden, handels- och sjöfartsnämnden, hemvärnsnämnden, rättshjälpsanstalten, biblioteksnämnden, arkivnämnden, museinämnden, styrelsen för Liljevalchs konsthall, skönhetsrådet, styrelsen för Prins Eugens Waldemarsudde, ärenden rörande folkpensionering, samtliga av stadsfullmäktige eller stadskollegiet tillsatta kommittéer och beredningar, i den mån deras kostnader belasta stadskollegiets eller drätselnämndens stater, ävensom »främmande institutioner» samt stadens bokslut.)

Tel. 11 30 34.

Revisor (30).

Hülphers, T. H.; t. 11 31 39.

Revisorsassistent (23).

Fält, G. H.; t. 11 30 51.

Kammarsskrivare (21).

Ålander, A. L.; t. 11 30 51.

3:e revisionslotten.

(Granskningen av fastighetsnämndens, hyresnämndernas, styrelsens för bostadsförmedlingen samt slakthus- och saluhallsstyrelsens räkenskaper och bokslut.)

Tel. 11 31 51.

Revisor (30).

Stahrne, E. W.; t. 11 31 18.

Revisorsassistent (23).

Abelin, H. O. Hj. R:son, stadsfullm.; t. 11 30 52.

6:e revisionslotten.

(Granskningen av direktionernas för stadens uppbördsväsen och stadens rätts- och polisväsen, folkskolektionens samt lärings- och yrkes-skolstyrelsens räkenskaper och bokslut.)

Tel. 11 31 51.

Revisor (30).

Persson, J. O.; t. 11 30 93.

Revisorsassistent (23).

Bronner, O. R.; t. 11 31 52.

Kammarsskrivare (21).

Söderberg, C. L.; t. 11 31 51.

Gemensam personal.

Kontorsassistenter (18).

Tell, L. I., tjl. (se ovan); Ekstrand, S. E.; Reusznér, G. C.

Nio kanslibiträden, sex kontorsbiträden, två expeditivskakter.

Utomstående revisorer.

(Granskningen av industriverkstyrelsens och hamnstyrelsens räkenskaper och bokslut.)

Tel. 10 51 55, 11 71 73, 11 71 78.

Brogren, A. O., auktoriserad revisor; Höök, K. E. B., auktoriserad revisor; Nandorf, G. J., auktoriserad revisor; Nyrén, C. H. A., auktoriserad revisor.